Tartu õhtumelu- ja ööelustrateegia 2035 avaliku väljapaneku ettepanekute seisukohad

Jrk nr	Ettepanek	Selgitus
1	Luua klubi, mille suhtrühm olekski rohkem tudengid. Praegune Shooters on rohkem värskelt 18 saanute jaoks ja Maasika kontinkent on 30+. On küll baare ja väiksemaid klubisid, kuid sealne probleem on, et rahvast ei mahu palju. Ma usun, et segu trepp baarist ja seik klubist oleks ideaalne. Võibolla peaks ka määrama vanusepiirangu nt 20+.	Mitte arvestada. Selgitame, et klubide loomine ja kontseptsioon (sh vanusepiirangud) on erasektori korraldada. Ööelustrateegia ei saa kohustada kedagi ööklubi looma. Üks taoline ööklubi – klubi Neli – avati septembris 2026 (vanusepiirang 20+).
2	Liigun palju õhtutundidel väljas ning transport on tihti probleemiks. Hetkese seisuga “ööbussid” liiguvad alles kella 5 paiku, aga mis saab kellaaegadest nagu nt 1 või 2 öösel? Kuna ise elan pigem linnast väljaspool, sõidan peamiselt nr 7 bussiga. Suurepärane lahendus oleks, kui kõik liinibussid sõidaks öötundidel kasvõi korra tunnis. See oleks juba väga mõistlik ja säästaks raha ja segadust hilisõhtul. Bussid on ka palju keskkonnasõbralikumad kui taksod. Samuti ei ole mõistlik nii hilja kasutada nt Bolti elektritõuksi. Aitäh teile!	Osaliselt arvestada. Tartus on täna ööbussiliinid kasutuses, täiendavat vajadust konkreetsete liinigraafikute raames võtame arvesse uue hanke korraldamisel. Strateegilist dokumenti täiendama ei pea.
3	Tartu on Eesti üks suurimaid tudengi- ja noortelinnu, kuid minu arvates on siin õhtusel ajal üsna vähe erinevaid kohti, kus sõpradega aega veeta. Praegu on peamisteks valikuteks kohvikud, restoranid, baarid ja üksikud ööklubid. Kui ei taha kohe klubisse minna või terve õhtu söögikohas istuda, siis väga palju alternatiive ei ole. Arvan, et Tartus on puudu kohtadest, kus inimesed saaksid lihtsalt kokku saada, suhelda ja aega veeta ilma, et peaks palju raha kulutama. Näiteks võiks olla rohkem kohti, kus saab mängida piljardit, noolemängu, lauamänge, vaadata spordiülekandeid, osaleda viktoriinidel või lihtsalt sõpradega istuda ja aega veeta. Samuti võiks olla rohkem tegevusi ja kogunemiskohti noortele ning noortele täiskasvanutele. Tartu on linn, kus	Teadmiseks võtta. Üheks uueks avalikuks ajaveetmiskohaks saab kultuurikeskus Siuru, millest kujuneb linnaelanikele ja külalistele mõeldud avalik ruum Tartu südames. Linnavalitsus saab kujundada ettevõtlust toetavat linnaruumi ning toetada uusi tegevusformaate, kuid konkreetsete eraõiguslike ajaveetmiskohtade loomine jääb algatajate otsustada. Linnavalitsuse ettevõtluse arengu osakond nõustab, vahendab

	elab palju tudengeid ja noori töötavaid inimesi, kuid õhtuse meelelahutuse valik tundub üsna piiratud. Usun, et linn võiks rohkem mõelda sellele, kuidas toetada uute meelelahutus- ja vaba aja veetmise kohtade tekkimist. Sellised kohad muudaksid Tartu elavamaks, tooksid inimesed rohkem kokku ning pakuksid alternatiive neile, kes ei soovi veeta kogu õhtut restoranis või ööklubis. Tartu on suure potentsiaaliga linn ning usun, et mitmekesisemad vaba aja veetmise võimalused muudaksid linna veelgi atraktiivsemaks nii kohalikele elanikele kui ka külalistele.	teavet ruumide ja rahastusvõimaluste kohta ning aitab leida koostööpartnereid. Noortele pakuvad vaba aja veetmise võimalusi ka noortekeskused ning noorte- ja tudengiühendused.
4	Rohkem ööklubisid	Mitte arvestada. Selgitame, et ööklubide arv Tartu linnas sõltub ettevõtjate algatusest ja turunõudlusest. Linnavalitsus saab alustavaid ettevõtjaid nõustada ning toetada uute tegevusformaatide kujunemist, kuid ei saa kohustada ettevõtjaid ööklubisid avama.
5	Alternatiivset skenet esindavaid peopidamise kohti on liiga vähe. Puuduvad ööklubid, mis pole ala maasikas vms mainstream klubid, vaid korralikud techno/dnb/edm peod. Puudub punk/rock/muu alternatiivse muusika peokoht.	Mitte arvestada. Selgitame, et alternatiivse muusika peokoha avamine ja selle programmi kujundamine on ettevõtja või korraldaja otsus. Linnavalitsus saab alustavaid ettevõtjaid nõustada, vahendada teavet sobivate ruumide, toetus- ja testimisvõimaluste kohta ning aidata leida koostööpartnereid. Kultuuriosakond saab toetada kultuuriprogrammi elluviimist, kui korraldaja põhjendab, millist vajadust või lünka kavandatav tegevus Tartu kultuurielus täidab. Rokkmuusikat pakkuvaid meelelahutuskohti tegutseb Tartus ka praegu.

6	Legaliseerige kanep!	Mitte arvestada. Tartu Linnavalitsus ei toeta kanepi legaliseerimist, selgitame, et tegemist ei ole kohaliku omavalitsuse otsusega.
7	Buss, öösel kella 5.00 ajal, mis on ainult naistele, ja viib eri kohtadesse Tartus, et naised koju saaks turvaliselt. Paljud linnad on võtnud praktikasse.	Mitte arvestada. Selgitame, et konkreetsed tegevused lepitakse kokku strateegiale koostatavas tegevuskavas.
8	Tartu vajab erinevaid meelelahitusasutusi rohkem, et oleks tegevust nii klubijatele kui ka rahulikumat keskkonda soovivatele. Lisaks käib sellega kaasas ka tugev alkoholi travitamine. Suur probleem on, et eriti just Rüütli tänaval pole öisel ajal jätta kuhugi taarat ja prügi. Seoses sellega, et õhtuks on kastid juba täitunud pärvasest prügist. Lisaks oleks tore ju pandiga taara eraldada. Ehk oleks võimalik vaadata üle jäätmekäiuse teemad, et linnatänav oleks öösel ikka puhtam ja hommikul esimesed linnlased ei peaks nägema prahti ja taarat tänavatel. Turvalisuse osas teen ettepanekuks teha linnal turvateenuse hange ja mehitatud patrullid suurema personali arvuga panna liikuma eriti just Rüütli tn kuhu on koondunud enamik meelelahituse asutusi.	Teadmiseks võtta. Selgitame, et meelelahutusasutuste rajamine Tartu linna toimub ettevõtjate initsiatiivil. Rüütli tänavale on paigaldatud jäätmete liigiti kogumiseks mahutid 2024. aastal ning hetkel on linnavalitsuse hinnangul nende maht piisav. Täpsemad tegevused kirjeldatakse tegevuskavas, mis koostatakse peale strateegia kehtestamist.
9	Kui Siuru rajate, siis sinna Emajõe ette ülisuur vihmakindel puit jalgusäästev plate. kus rahvas saaks Bachata (Salsa, Zouk, Kizomba) õhtuid korraldada. Hetkel käiakse suvel Lodjakoja omal, aga see suht organiseerimata ning kauge ja kesklinna melust piisavalt eemal, et rahvast ei meelita. Pigem segame päevitajaid. Peod võiks olla linna poolt ametlikud ja otseloomulikult tasuta. Nädalavahetustel. R/L õhtud. Latin Passion Tantsustuudio saab ka aidata ma usun. Lihtsalt koht peab olema mega lähedal ja üli-ligitõmbav, et ka töölt kodu minnes peole sisse kiigata.	Teadmiseks võtta. Selgitame, et Siuru rajamisega tekib nii väliala kui rohkelt sündmuste korraldamise kohti Siuru hoone sisemuses. Juhime tähelepanu, et sündmuste korraldamine ja teenuse pakkumine on koostööpartnerite ülesanne. Kui korraldaja leiab, et sellistest tantsuõhtutest on Tartu kultuurielus puudus, saab ta sündmusi korraldada ning nende läbiviimiseks linnavalitsuselt toetust taotleda.
10	Teil võiks olla ööelu Tartus. Iga inimene kes Tartust pole, ütleb et Tartus pole ööelu ollagi. Tartlaste jaoks võibolla ongi Genialistide klubi ainuke	Teadmiseks võtta. Selgitame, et Tartu linnavalitsus ei saa ööelustrateegia raames

	ööelu mida nad vajavad, aga kõiõigile kes Tartus pole, või isegi mitte Eestist, siis nende jaoks on Tartu ööelu täielik põud. Tartus võiks olla vähemalt 3 baari veel peale genialistide klubi, kus saaks aega veeta	kohustada ettevõtjaid uusi meelelahutusasutusi avama. Tartus tegutseb juba erineva suunitlusega baare ja meelelahutusasutusi. Kultuuriosakond saab toetada nende kultuuriprogrammi, kui korraldaja põhjendab tegevuse vajadust Tartu kultuurielus.
11	Strateegia juhib tähelepanu küll alkoholi liigtarbimisele, kuid ei paku ühtegi tõenduspõhist lahendust (kuigi teadmispõhisust kui väärtust ja fookusteemat on korduvalt mainitud). Nii Eestis laiemalt kui ka Tartus, on väga levinud joobetunnustega inimestele alkoholi müümine, kuigi alkoholiseadus seda keelab. Lisaks on levinud Tartus ka müük alaealistele (TAI ja PPA testostlemiste tulemused). Samuti on teaduskirjandusest teada, et vigastusi, vägivalda ja öörahu rikkumisi aitab oluliselt vähendada alkoholi üleserveerimise vältimine. Seega jääb ebaselgeks miks on strateegia võtnud endale kohustusi peamiselt Tartu Linn, kuid ettevõtjate juba olemasolevate kohustuste täitmist ei mainita.	Teadmiseks võtta. Hetkel käsitletakse strateegias nimetatud teemasid alates L15 kuni L19. Täpsemad tegevused ja ennetusmeetmed kirjeldatakse tegevuskavas, mis luuakse strateegia kinnitamisel.
12	mürasensorid kohtadesse, kus on suvine öine melu suurem, need kohad on juba teada. selle järgi saab saata partulli enne, kui tekivad konfliktid elanikega. Linna poolt antav "Safe Spot" vms märgis, kus personal oskab märgata ahistamist, aitab kutsuda transporti, oskab muul moel toeks olla. Tasuta joogivesi erinevates baarides ja/või avalikus ruuumis. Avalikus ruumis neid kohti liiga vähe. Tasuta transport nt hooajaliselt või nädalavahetustel suvel või mingitel kindlatel tähtpäevadel.	Teadmiseks võtta. Selgitame, et strateegia järgselt koostatakse tegevuskava, müraandurite ettepanek võetakse selle koostamisel ühe konkreetse tegevusena arutelu alla. Tasuta joogivee pakkumine on Tartu klubides ja baarides saanud juba heaks tavaks, samas ei saa strateegia raames kohustada ettevõtjaid tasuta joogivett

		pakkuma. Linnavalitsus ei toeta tasuta transpordi pakkumist.
13	Linn peaks leidma võimaluse, kuidas karjuv vähemus, kes teadlikult klubi kõrvale korteri ostavad, ei saaks Tartu ööelu tappa. See on absurdne, kuidas Greni juht aastaid küüniliselt demagoogitseb ja Tartu ööelu ja noortekultuuri välja suretada üritab.	Teadmiseks võtta. Linnavalitsus mõistab ettepaneku eesmärki kaitsta elujõulist öökultuuri ning on valmis koostöös ettevõtjate ja elanikega analüüsima müra mõju ja võimalikke ennetus- ning leevendusmeetmeid. Kõik meelelahutusasutused peavad järgima kehtivaid õigusnorme. Strateegias säilitatakse tasakaalustatud lähenemine: uute arenduste puhul rakendatakse põhjendatud juhul muutuse tooja (ing. k. *Agent of* Change) põhimõtet, olemasolevaid konflikte lahendatakse objektiivsete andmete, ennetuse, dialoogi ja proportsionaalse järelevalve kaudu. Täpsemad meetmed lepitakse kokku strateegia tegevuskavas.
14	Avalikud vetsud (mida korrastatakse), vee võtu punktid (neid juba on, aga paljud on ka ära võetud), prügikastid, et hoida linna puhtana.	Teadmiseks võtta. Kesklinna piirkonnas on hetkel 6 avalikku joogiveepunkti, hetkel neid juurde ei ole kavandatud. Prügikastide täituvust kontrollitakse regulaarselt ning hetkel on antud mahutavused ka sobilikud. Muud tegevused tuuakse välja tegevuskavas, mis koostatakse peale strateegia kehtestamist. Avalikuks kasutamiseks renditakse ka hooajaliselt täiendavaid kabiintualette vastavalt vajadusele. Statsionaarsete tualettide

		vajadus on hetkel kaetud, kuid täiendavate tualettide projekteerimist ning rajamist kindlatesse asukohtadesse võib ettepanekuna esitada kaasava eelarve raames. Kui olemasolevad tualetid vajavad täiendavat remonti, hooldust või tarvikute täiendamist, võib sellest märku anda linna infotelefonile 1789 või veebikeskkonnas "Küsi ja teata". Antud ettepanekuid ei pea eraldi strateegilises dokumendis välja tooma.
15	Linna rahastus kultuuri ja selle toimimisse on viimastel aastatel paraku olnud piinlik. Tartu Linn korraldab ise väga minimaalselt või minimaalsete vahenditega veidi keskpäraseid sündmusi. Samuti linna tugi kohalikele sündmuskorraldajatele on vähem kui minimaalne - toetatakse üksikuid ettevõtmisi nö onupoja poliitika alusel ning ainult kindlale ja väikesele sihtrühmale. Linn ei toeta üldist Tartu kultuurielu arengut ning ei soosi tekkima uutel ja värsketel algatustel. Tean otseselt paljusid kultuurikorraldajaid kes sooviksid Tartus midagi rohkemat korda saata kuid linna passiivsus selles osas on olnud suureks takistuseks.	Teadmiseks võtta. Tartu kultuurielu kujundavad linnavalitsus ja koostööpartnerid ühiselt. Suurema osa linna kultuurielu rikastavatest sündmustest korraldavad eraõiguslikud partnerid, kellel on võimalik oma tegevuseks linnavalitsuselt toetust taotleda. Kultuuritoetuste süsteem on välja töötatud koostöös kolmanda sektori partnerite ja kultuuriorganisatsioonidega ning seda arendatakse järjepidevalt. Taotlusi hinnatakse avalike kriteeriumide alusel ning hindamisse kaasatakse valdkonna asjatundjad. Lisaks rahalisele toetusele teeb linnavalitsus suursündmuste korraldajatega sisulist koostööd, sealhulgas turunduse ja publikuuuringute valdkonnas. Linnavalitsus toetab igal aastal ka uusi algatusi ning peab oluliseks uute tegijate järelkasvu.

16	Paraku ka antud küsimustiku pinnapealsus näitab kui tõsiselt suhtutakse soovi arendada Tartu Kultuuri- ja ööelu.	Teadmiseks võtta. Avaliku väljapaneku raames oli eesmärgiks luua võimalikult üldine tagasisidevorm, et soovijatel oleks võimalik vabalt vastata kas sisuteksti, lahenduse, mõne üldise mõtte või täpsema ettepaneku tasandil.
17	Raekoja plats ja rüütli tänav (+ pikalt ööeluga tegelenud kohad nagu Möku) peaksid saama öösel teha "lärmi", antud asutuste lähedale kolides peaks juba inimene sellega arvestanud olema.	Mitte arvestada. Selgitame, et Raekoja platsi ja Rüütli tänava piirkonnast laekub linnavalitsusele suurema melu tõttu vähe kaebusi. Kesklinna rolli elava kultuuri- ja ööelukeskkonnana tunnustatakse. Piirkonda elama asuv inimene peab arvestama selle eripäraga, kuid see ei vabasta ettevõtjaid ega ürituste korraldajaid kohustusest ennetada ja leevendada oma tegevusest põhjustatud häiringuid. Linnavalitsus teeb erinevate huvide tasakaalustamiseks koostööd ettevõtjate, Politsei- ja Piirivalveameti ning kohalike elanikega.
18	Tudengid on strateegias esile toodud Tartu ühe tugevusena ning õhtu- ja ööelu rikastajatena. Samas võiks neid senisest selgemalt käsitleda ka õhtu- ja ööelu olulise sihtrühma ja kasutajatena. See aitaks paremini hinnata, kuidas õhtu- ja ööelu toetab Tartu kui ülikoolilinna identiteeti, õppijate heaolu ning rahvusvaheliste tudengite lõimumist kohaliku kogukonnaga. Üldiselt jääb mulje, et kuigi tudengite roll on strateegias mitmes kohas kaudselt olemas, ei ole noored ja õppijad läbiva fookusrühmana süsteemselt käsitletud. Seetõttu võiks visiooni täiendada järgmise põhimõttega: „Tartu õhtu- ja ööelu toetab ülikoolilinna identiteeti ning pakub õppuritele, teadlastele ja noortele mitmekülgseid võimalusi vaba aja veetmiseks,	Arvestada osaliselt. Täiendame strateegilise suuna “Mitmekülgsus” sisuteksti, tuues senisest selgemalt esile tudengid õhtu- ja ööelu sihtrühmana ning kõrgkoolid, üliõpilasesindused ja tudengiorganisatsioonid koostööpartneritena. Üksikasjalikud tegevused ja mõõdikud määratakse strateegia rakendamisel koostatavas tegevuskavas. Strateegiast on olemas ka PDF-versioon. Täiendame strateegiat järgnevalt:

	suhtlusvõrgustike loomiseks, kogukonnaelus osalemiseks ja selle kujundamiseks.“ Osapoolte loetelus on välja toodud noortekeskused, kultuurikorraldajad, ettevõtted, transpordisektor ja turvalisuse tagajad, kuid kõrgkoolid, üliõpilasesindused, tudengiorganisatsioonid ning rahvusvaheliste tudengite võrgustikud ei ole eraldi nimetatud. Teen ettepaneku täiendada osapoolte ringi kõigi Tartu kõrgkoolide, üliõpilasesinduste, rahvusvaheliste tudengiorganisatsioonide, tudengikorporatsioonide ja -seltside ning tudengite kultuuri- ja huviringidega. See aitaks paremini peegeldada Tartu tegelikku õhtu- ja ööelu ökosüsteemi ning tugevdaks koostööd linna ja akadeemilise kogukonna vahel. Kuigi strateegia rõhutab Tartut kui rahvusvahelist ülikoolilinna, jääb välisüliõpilaste kogemus tagaplaanile. Rahvusvaheliste õppijate paremaks kaasamiseks võiks kaaluda ingliskeelse õhtu- ja ööelu infoportaali loomist ning turvalise õhtu- ja ööelu juhiste kättesaadavaks tegemist eri keeltes. Samuti võiks Tartu kui ülikoolilinna eripära olla strateegias läbivalt tugevamalt esindatud. Selleks võiks seada eraldi eesmärgid noorte ja tudengite osaluse suurendamiseks õhtu- ja ööelus ning lisada asjakohased mõõdikud. Nende abil oleks võimalik hinnata, kas õhtu- ja ööelu toetab õppijate elukvaliteeti, kaasatust ja kuuluvustunnet linnas. Võimalikud mõõdikud võiksid olla näiteks: regulaarselt kõigis Tartu kõrgkoolides läbiviidava küsitluse tulemused ning nende üliõpilaste osakaal, kes hindavad Tartu õhtu- ja ööelu heaks või väga heaks; üliõpilaste osakaal, kes tunnevad end õhtusel ajal linnas turvaliselt; noortele ja tudengitele suunatud alkoholivabade sündmuste osakaal kõigist linna toetatavatest õhtustest sündmustest; nende kultuuri- ja vaba aja tegevuste osakaal, mille kohta on teave kättesaadav vähemalt eesti ja inglise keeles; linna ja kõrgkoolide koostöös korraldatud õhtuste sündmuste arv aastas jms. Sellised täiendused aitaksid siduda õhtu- ja ööelustrateegia senisest tugevamalt Tartu kui	• "L1. Luuakse ja hoitakse toimimas regulaarne ööelu koostööformaat – ööelu ümarlaud/öönõukogu, kus käsitletakse turvalisuse, linnaruumilise tasakaalu, müra, regulatsioonide ja kogukonnasuhetega seotud küsimusi ning töötatakse välja ühised lahendused ja kokkulepped. Ümarlaudu kutsub kokku ja koordineerib linn. **Ümarlaua töösse kaasatakse vajaduspõhiselt ettevõtjad, kultuurikorraldajad, elanikud, haridusasutused (sh kõrgkoolid), üliõpilasesindused, tudengiorganisatsioonid ning avaliku sektori partnerid. Ümarlaud toetab regulaarset infovahetust; täpsemad fookustegevused lepitakse kokku strateegia tegevuskavas.**" • “Tudengid on Tartu õhtumelu ja ööelu oluline osa.”

	ülikoolilinna arengueesmärkidega ning annaksid võimaluse hinnata, kuivõrd toetab õhtu- ja ööelu noorte, õppijate ja tulevaste talentide püsimist Tartus. Viimane kommentaar on kõikide strateegiliste dokumentide kättesaadavuse ja ligipääsetavuse kohta - interaktiivsed veebilehed on kahtlemata toredad arendused, ent tegelikult on selliseid materjale lihtsam lugeda ilma kellade ja viledeta pdf-formaati dokumendis, kus on võimalus sisukorras liikuda ja enda jaoks olulisis märksõnu otsida ning strateegiat ka sorava tekstina lugeda. Miski ei takista ka tekstifaile pidevalt ajas uuendada.	
19	Strateegias mainitakse eraldi rahvusvahelist sihtgruppi ja noori 13-18, aga eriti ei märganud fookust põlvkondade ja sihtrühmade ühendamisele. Praegused kesklinna kohad pigem kitsa funktsionaalsusega. Võiks mõelda sellele, et toitlustuskohtades oleks õues mängunurki sh täiskavanutele (nt male, noolemäng) või mänguväljaku juures oleks piknikuala või midagi täiskasvanutele (vanaisale malelaud, pinksilaud). Pirogovi ala las olla oma sihtrühmaga, aga sarnaseid vaba olemise alasid on juurde vaja, kus võiks olla ka pisike püsilava, kus nt muusikakoolide õpilased või kes iganes annaks pisikesi spontaanseid kontserte. Jõe ääres võiks lisaks kokteilibaaridele olla ka tee ja saiakese vm soodsama ja teistsuguse valikuga kohti peredele ja natuke vanematele. Praegune kesklinna toidukohtade menüüd ja muusika on enamasti kitsale (rahvusvahelisele) noorema keskea sihtrühmale. Lapsed ja vanemad inimesed (ka mina 55 aastase vanaemana) ei leia asu. Enamus välikohvikud on pilgeni täis aedikud, aga võiks olla hajusamaid söögikohti või kujundatud alad nende vahel. Lisaks suurüritustele (mis ei toeta järjepidevat linnaruumi külastust) võiks olla pidevaid väikseid tavainimesi tasuta kaasavaid üritusi (asfaldijoonistused, kantritantsutund, male- või pinksiturniir, rulaslaalomivõistlus, korvivisked). Olen mujal maailmas näinud linnaväljaku ääres tahvlit infoga, mis ajal seal midagi toimub ja kui ei toimu, siis poisikesed mängivad jalkat. noortele on kesklinnas aktiivseks	Teadmiseks võtta. Ettevõtjad saavad lähtuda oma sihtrühmade nõudlusest ning pakkuda külastajatele lisateenuseid ja sobivat keskkonda. Linnas toimub eri sihtrühmadele mitmesuguseid suuremaid ja väiksemaid kaasavaid sündmusi. Täpsem teave nende kohta on avaldatud Kultuuriaknas. Mainitud linnaruumi lahendus ei eelda selle lisamist strateegiasse. Avaliku ruumi planeerimisel lähtutakse seisukohast, et soovitakse luua mängulisemat ning kutsuvamat keskkonda. Üldisemate ideede puhul, näiteks male- ja pinksilaudade lisamised, võib ettepanekud esitada kaasava eelarve raames. Kohtumaja esine ei kuulu linnale ning hoones sees olev funktsioon dikteerib ka väliruumi – ka haljastus on planeeritud sobivaks, et krundil oleks hea vaadeldavus ning kaamera nähtavus. Lillemäel on kehtestatud detailplaneering,

	olemiseks kaubamaja juures liiga käigurajal asetesev koht, kas seda saaks laiendada ja täiendada Vanemuise ja Kaubamaja vahelisele pargialale? Lillemägi ja kohtumaja esine võiks leida rohkem kasutust kui seal oleks, midagi teha	kuhu rajatakse ärihoone. Rajamise käigus on kohustus haljasalale rajada valgustatud jalgtee ning kõrghaljastus.
20	Delfi kirjutab et plaanite panna rõhku pakendite suuremale tekitamisele ehk et kui joogi ostja soovib tarbida jooki tootja pakendist siis edaspidi on see keelatud ja peab ümber kallama plastikusse. Mis mõttes?	Selgitame, et Delfi artiklis on juttu alkohoolsete jookide kaasamüügist, praegu kehtiv alkoholiseadus keelab samuti alkohoolse joogi kaasamüügi pärast kella 22:00. Alkohoolse joogi jaemüük kohapeal tarbimiseks on toitlustusettevõttes lubatud. Ettevõtjad on selle praktika võtnud kasutusele enda initsiatiivil ning tegemist ei ole linnavalitsuse poolt kehtestatud nõudega.
21	Seadus kahjuks lubab kella 23ni ja nädalavahetusel 00ni kontserte ja pidusid, aga müratase kesklinna elumajades nende toimumise ajal on kohutav ja suvisel ajal isegi kinniste akendega majades/korterites viibimine pehmelt öeldes keeruline. Kuidas detsibelle ja bassi piirata, kui seaduse järgi selle piiramine on väga keeruline ja öinnaelanikud siiski tahaks või on sunnitud ka kontserdite toimumise piirkondades elama ja töötama? Viimase aadta-kahe jooksul on olukord läinud väga palju halvemaks (ilmselt tehnika on muutunud võimsamaks). Mida linn teha saaks?	Teadmiseks võtta. Mürakonflikte on strateegias esile toodud lahendustes L13 ja L14. Täpsemad tegevused lahenduste elluviimiseks tuuakse välja tegevuskavas, mis luuakse peale strateegia kehtestamist.
22	Joogid odavamaks, aitäh!	Teadmiseks võtta. Ettepaneku täitmine ei ole lahendatav Tartu õhtumelu- ja ööelustrateegia 2035 raames.
23	minuarust peaks ka lisama suure avaliku joomisega seotud tänavatele (Rüütlil ja baaride läheduses) tekitama suuremat võimalust prügi sorteerimise osas, kus on võimalik klaastaarat ka peale olme/pakend/papp võimalik ära visata, kuna mitmed klaastaara (peamiselt viina ja veini	Teadmiseks võtta. Rüütli tänavale on paigaldatud jäätmete liigiti kogumiseks mahutid 2024. aastal ning hetkel on maht (4000 liitrit) piisav. Pinkide paigutamisel

	pudelid) jäetakse asfaldile et mitte valesti sorteerida ja öö käigus lõhutakse need ära. Sama käib bio prügi kohta, kus toitu visatakse maha pakendiga. Nähes inimesi prügikaste uurides et kuhu oma klaasid visata ja mitte leides seda, on näha selles probleemi. Lisaks: mitmed pingid on raekojast ära võetud, mis tekitab probleeme ettevõtete treppidel joovate inimestega, kellele võib see külm betoon/asfalt tekitada põiepõletikke, mille tõttu võiks tagasi lisada need pingid mis ammu ära võeti.	linnaruumi lähtume sellest, et erinevatel sihtgruppidel oleks istumisvõimalusi. Kui silmas on peetud Raekoja platsi, siis selle ümber on mitmeid istumisvõimalusi.
24	Autoliiklus, hea juurdepääsetavus kesklinnas aitab ööelule palju kaasa. Ettepanek muuta strateegiat ja eelistada kahesuunaliste tänavate ning liikluskorralduse kasutuselevõttu. Õhtuse ja öise parkimise lihtsustamist ning täiendavat lubamist	Teadmiseks võtta. Nimetatud ettepaneku täitmine ei ole lahendatav Tartu õhtumelu- ja ööelustrateegia 2035 raames.
25	Esiteks, väga hästi ja ülevaatlikult koostatud strateegia. Väga meeldiv oli sellega tutvuda. Peamised kitsaskohad on välja toodud. Isiklikult, olles enam mitte noor, siis mind peletab öine nädalavahetuse kesklinn, mis on täis pigem nooremapoolseid lällavaid inimesi, kes on joobes, olgu alkohol või narkootikumid. Ei viitsi jaurata. Ei tunne ka, et 35+ vanuseklassile oleks piisavalt kohti just pigem selles öövööndis. Liiga vähe on linnaruumis toimuvaid, mitte tarbimist ja raha eeldavaid üritusi. Öösel on see muidugi ka raskendatud, kuivõrd müra ja valguspiirangud, aga soovitan inspiratsiooniks vaadata Belgiasse, kus on väga palju väga toredaid linnaruumi üritusi nii päevasel kui öisel ajal. Igatsen taolist melu. Tunnistan, et ka õhtused-hilisõhtused kontserdid, üritused on mu jaoks isiklikult pigem igavad ja ühekülgsed, natuke Eesti probleem, et kogu foon on suht ühetaoline tapeet. On mõnusaid erandeid, aga liiga vähe. Arvestades strateegias välja toodud rahvusvahelist dimensiooni, siis tegelikult võiks asi olla palju mitmekülgsem ja värvilisem. Üks suurimaid kitsaskohti minu jaoks on asjaolu, et ma tegelikult ei tea, mis linnas õhtuti toimub ka (see nüüd räägib natuke eelnevale vastu ;)), kuna enamus üritusi on üles pandud kuhugi	Teadmiseks võtta. Avalikku korda rikkuvate joobes isikutega tegeleb Politsei- ja Piirivalveamet. Linnavalitsus on turvalisuse suurendamiseks täiendavalt palganud kesklinna jalgsipatrulli. Ettepanekud mitmekesisema sündmusprogrammi, parema teavituse, öiste transpordilahenduste ja kõnniteede valgustuse kohta võetakse teadmiseks.

	sotsiaalmeediasse, kust vastav skeene teab leida, suvakas aga ei tea. Kultuuriaken on üsna kasutajamittesõbralik, see ei võimalda hästi filtreerida ja üritusi on seal üsna napilt. Sageli avastan ägedaid asju tagantjärgi, sest nt FB viskab, et keegi tuttav on käinud ja on kahju olnud. Ma ei tea, kas sellega saaks midagi teha, et paremini koondada laiemat ampluaad, aga ehk on. Turvalisusest, siis naisterahvana tagaks paremaid kõnniteede valgustamisi, selliseid, mis samas ei segaks ka linnaloodust. Aga üsna kehv on kasvõi Narva mnt käia pargi pool, kui valgustus on napp ja autovalgusvihud pimendavad hoopis ära (nt rattaga on seal õhtuti väga kehv sõita pimedaga) või Tiigi tänav, mis Pepleri nurgast raamatukoguni on talviti kottpime, ei näe jala ette ega ka seda, kes veel teel. Üle linna saaks paremini - see ei ole pelk soovunelm, vaid tõstab reaalselt eriti noorte ja naiste turvatunnet. Lisaks, see räme alkokultuur on ebameeldiv, jaanide ajal või nt rally estonia ajal tegelikult linna ei taha üldse minna, sest see on täis purjus lääbalik kaaskodanikke. See on esiteks vastik (näide, paar aastat tagasi istusin 24.juunil raeplatsil ja tuli kergel sammul nooremapoolne meesterahvas ja oksendas päeval meile laua kõrvale - see ei ole normaalne). Linn üksi alkokultuuritusega võidelda ei saa, aga ennetusmeetmeid ja lahendusi saab rakendada küll. Kokkuvõtvalt - mitmekülgsemaid üritusi linna, sh eri vanusele (toote välja koolilapsed, aga ega +35 täiskasvanutele ka kuigi palju tegevust ole), transpordilahendused ööseks (vt. näitena Brüsseli collecto süsteemi), parem valgustus kõnniteedele ja alkolääbakluse ohjamist oleks hea näha. Aitäh!	
26	Protest alkoholiaktsiisi vastu, ööelu kohtade laienemine	Teadmiseks võtta. Baari avamine on ettevõtja otsus, mida linn ei saa strateegiaga ette kirjutada. Linn saab toetada soodsat ettevõtluskeskkonda ning nõustada võimalikke alustajaid. Alkoholiaktsiis on

		riikliku maksupoliitika küsimus ning Tartu linn ei saa selle määra muuta. Linn saab vajadusel riigi konsultatsioonides kirjeldada kavandatavate muudatuste mõju kohalikele ettevõtjatele ja öömajandusele, kuid strateegiasse ei lisata üldist kohustust aktsiisi vastu protestida.
27	Shooters tagasi tuua	Teadmiseks võtta. Baari avamine on ettevõtja otsus, mida linn ei saa strateegiaga ette kirjutada. Linn saab toetada soodsat ettevõtluskeskkonda ning nõustada võimalikke alustajaid.
28	Tartu kesklinnas peab säilima värvikas ööelu, nt Genialistide klubi on oluline koht kultuuri edasikandmiseks, mistõttu sellele mingeid ajalisi avamispiiranguid või muid sarnaseid piiranguid anda ei oleks mõistlik. Kesklinna kolides tulekski arvestada, et on öösiti on keskmiselt valjem, sama hinnaklassiga kinnisvara on linna teistes osades ka saadaval.	Mitte arvestada. Selgitame, et Kesklinna rolli elava kultuuri- ja ööelukeskkonnana tunnustatakse. Piirkonda elama asuv inimene peab arvestama selle eripäraga, kuid see ei vabasta ettevõtjaid kohustusest ennetada ja leevendada oma majandustegevusest põhjustatud häiringuid. Põhiseaduse § 33 kaitseb kodu puutumatust ning seda võivad riivata ka väljastpoolt tulevad elukvaliteeti häirivad tegurid, sealhulgas unerahu häiriv müra. Linnavalitsus lahendab elanike ja ettevõtjate erinevatest huvidest tulenevaid kokkupuutepunkte koostöös ettevõtjate, Politsei- ja Piirivalveameti ning kohalike elanikega.

29	1. Tartu linnal peaks olema eraldi rahastus tervisedendusega tegelevate teenuste ja projektide rahastamiseks (nagu on Tallinnal kui ka Pärnul). Hetkel ei ole võimalik ööhaldjatel oma tegevust Tartus jätkata, sest meil pole seal kandis tegutsemiseks rahastust ega ühtegi projektivooru, mis kattuks meie tegevuse ja valdkonnaga. 2. Gümnasistidele mõeldud töötoad mõnuainete teemal - Kindlasti kaasata sinna Tervise Arengu Instituudi ennetusvaldkonna teadlasi. Hetkel on neil minu teada siiski seisukoht, et ühekorded sekkumised/töötoad ei toimi, uimastitest rääkimine tekitab uuringute kohaselt suuremat huvi tarvitamise vastu nendel, kellel varasemalt selle vastu huvi ja teadmised puudusid. Ööhaldjatena näeme, et õpetajatel, noorsootöötajatel ja noortega tegelevad spetsialistidel puuduvad vajalikud ja piisavad teadmised ennetusest (mis vanuses, kui palju ja mis moodi erinevaid teemasid alaealistega käsitleda), ehk väga tugevat rõhku peaks panema nende töötajate koolitamisse, et nad oma tegevusega noortele liiga ei teeks. 3. Sektori töötajate koolitamine - ööhaldjaid võiks kaasata ka koolitustegevusteks.	Teadmiseks võtta. Selgitame, et Tartus tehakse Ööhaldjatega koostööd sündmuspõhiselt ning teenuse tellivad enamasti sündmuste korraldajad. Linnavalitsus on strateegia koostamise käigus kohtunud Ööhaldjate eestvedajatega kahel korral, et arutada võimalikke koostöökohti, kuid praegu ei ole kokku lepitud konkreetseid edasisi tegevusi. Ööhaldjatele on tutvustatud Tartu linna projektitoetuste korda, loodetavasti on võimalus koostööd teha mõne projekti raames sarnaselt Tallinna praktikale. Küll aga toimub erinevate osapoolte kaasamine vastavalt tegevuskavale, mis täidab strateegia eesmärke, kuid luuakse peale strateegia vastuvõtmist. Ennetustegevuste kavandamisel tuleb lähtuda tõenduspõhisusest ja teha koostööd valdkonna pädevate asutustega. Täpsemad tegevused aga kirjeldatakse tegevuskavas, mis koostatakse peale strateegia kehtestamist.
30	Võiks olla mingi siuke korralikum popklubi, veits nagu studio või shooters sest space on ghetto, rohkem soovilaule, rohkem tehno evente	Teadmiseks võtta. Meelelahutust pakkuva koha avamine või teenuse pakkumine on ettevõtja otsus, mida linn ei saa strateegiaga ette kirjutada. Linn saab toetada soodsat ettevõtluskeskkonda ning nõustada võimalikke alustajaid.

31	Pidu oleks võinud kauem kesta, rohkem soovilaule ja rohkem inimesi kohal ja rohkem evente mis inimesi kutsuks kohale	Teadmiseks võtta. Ettepanekust ei selgu, millist sündmust silmas peetakse. Ei ole strateegia raames lahendatav küsimus.
32	Esiteks, tean, et Elron ei kavatse seda praeguste plaanide järgi taastada, ent linn võiks ettevõttega läbi rääkida, et võimalusel siiski hilisem rongiühendus Tallinnaga taastada. Nii jõuab ka hilisemal ajal Tartusse tagasi, selmet vaid bussile loota. Teiseks, vanalinna keskmes võiks öösiti olla liikvel rohkem jalgsipatrulle.	Teadmiseks võtta. Tegevused, sealhulgas õhtuste transpordivõimaluste arendamise arutelud ja plaanid, kirjeldatakse tegevuskavas. Tegevuskava luuakse peale strateegia kehtestamist.
33	Tasuta/tasuline õigekeelenõu ettevõtetele, sest mida suuremat osa haarab ööelu linnamelust, seda suurem on korrektsuse olulisus	Mitte arvestada. Tegemist ei ole ööelustrateegia raames lahendatava küsimusega. Teenuse kvaliteedi, sealhulgas avalikus teabes kasutatava keele korrektsuse eest vastutab ettevõtja või korraldaja. Külastajad saavad märgatud vigadele otse ettevõtja või korraldaja tähelepanu juhtida. Linnavalitsus eraldi õigekeelenõu teenust ei kavanda.
34	Ma arvan, et Tartu vajab tänavatel rohkem reguleerimist, sest ma olen isiklikult mures ohutuse pärast. Viimastel aastatel on noorte seas agressiivsus suurenenud ja ma tunnen, et politsei teeb head tööd selle reguleerimisel ja noortegruppidega tänavatel suhtlemisel. Ma tahaksin tunda end turvalisemalt ja pidada politseiga avatumaid vestlusi, sest inimesed tunnevad end ööelu ajal sageli politsei poolt ohustatuna, mitte toetatuna.	Teadmiseks võtta. Tegevused, sealhulgas heakorra tagamise meetmed, kirjeldatakse tegevuskavas. Politsei kasutab esmase töövõttena inimestevahelist suhtlust ja sõnalist sekkumist ning teeb ennetustööd koostöös erinevate partneritega. Täpsemad turvalisust toetavad tegevused lepitakse kokku tegevuskavas.
35	Mulle meeldib Tartus väljas käia, mulle meeldib rüütlil. Mu lemmikpaik on Genklubi, see on ka murekohaks: ma kardan, et toetust saamata see läheb kinni. Arvan, et tänu oma atmsofäärile, kväärkultuuri toetamisele ja	Teadmiseks võtta. Linn saab ja soovib toetada soodsat ettevõtluskeskkonda ning nõustada nii võimalikke alustajaid kui ka juba tegutsevaid

	mitmekesistele ürituste valikutele on see noortele oluline paik. Ma arvan, et selle sulgemine oleks illegaalne!!!!! (heaga:) Väga loodan, et leitakse lahendus. Samuti mina ja mu sõbrad tunneme puudust hilisematest bussiaegadest. Suvel on võimalik veel ratta/tõukerattaga sõita. Aga talviti kasutasin ise päris tihti ööbussi. Arvan, et oleks hea, kui ka nädala sees E-N oleks hilisemaid bussiaegu, mis võimaldavad ka kooli ajal olla osa ööelust, aga saab nt 00/01 ajal koju minna.	ettevõtteid. Alati on eesmärgiks leida mõlema osapoole huve arvestav lahendus, kuid õigus kodu puutumatusele kaalub üles ärist saadava kasumi. Ühistranspordi lahenduste arendamine, sealhulgas bussiliinide tihedam liikumine, toimub andmepõhiste otsuste pealt. Senise kogemuse põhjal on ühistranspordi kasutamine öistel tundidel väike. Tegevused ööelu toetamiseks kirjeldatakse tegevuskavas, mis luuakse peale strateegia kehtestamist.
36	Tolmu sulgemisega ja kivi hoovimaja sulgemisega ei ole alles enam kohti tehno jms elektroonika muusika armastajatele. On inimesi kes tahaksid tegeleda ja teevad seda praegugi peaaegu vabatahtlikult aga oleks vaja rahalist toetust ja head pinda.	Teadmiseks võtta. Ööklubisid ja baare asutab erasektor, kui selleks on piisav turunõudlus. Linnavalitsus saab nõustada rahastusvõimaluste osas ning vahendada ettevõtjate, ruumiomanike ja tugistruktuuride koostööd. Kui korraldaja leiab, et elektroonilise muusika sündmustest on Tartu kultuurielus puudus, saab ta neid korraldada ning nende läbiviimiseks linnavalitsuselt toetust taotleda.
37	linnaruum võiks olla turvaline erinevates seisundites liikumiseks. nt praegu lähevad linnarattad ööseks kinni, yhelt poolt väldib mõju all sõitmist, aga seepärast võivad inimesed vähem tunda tahtmist linna minna. öised bussid on väga toredad ja läbimõeldud infrastruktuur looks turvalisemaid viise piikuda yhest kohast teise ja hiljem koju	Teadmiseks võtta. Ühistranspordi lahenduste arendamine, sealhulgas bussiliinide tihedam liikumine, toimub andmepõhiste otsuste pealt. Senise kogemuse põhjal on ühistranspordi kasutamine öistel tundidel väike. Tegevused ööelu toetamiseks kirjeldatakse tegevuskavas, mis luuakse peale strateegia kehtestamist. Tartus on täna ööbussiliinid kasutuses,

		täiendavat vajadust konkreetsete liinigraafikute raames võtame arvesse uue hanke korraldamisel. Õhtumelu- ja ööelustrateegia dokumenti nende ettepanekute põhjal täiendama ei pea.
38	Kultuuriakna platvormi arendamisse ressursi suunamise asemel võiks kasutada olemasolevaid lahendusi. Näiteks Resident Advisor on rahvusvaheliselt tuntud platvorm ööelu sündmuste jaoks ja linn ei peaks tellima uue platvormi/äppi/veebilehe arendamist, mida inimesed ei pruugi kasutama hakata, sest neil on oma harjumuspärased platvormid juba olemas. Ma arvan, et ööelu elushoidmisel on kõige raskem töö ettevõtjatel. Ma arvan, et Tartu linn võiks kaaluda määruseid/võimalusi öörahu alguse hilisemaks tõstmiseks, sest Tartu kesklinn peaks olema see koht kus siia kolinud inimesed teavad, et tegemist on elava ööeluga kohaga. See kaotaks ettevõtjatelt riski, et politsei kutsutakse öörahu rikkumise tõttu, mis segab toimuvat sündmust isegi kui ettevõtja pole selles süüdi.	Mitte arvestada. Selgitame, et ülemäärase müra ja valgusefektide tekitamise keeld on reguleeritud riiklikul tasandil korrakaitseseadusega ning linnavalitsus ei saa strateegiaga öörahu algusaega muuta. Kesklinna suuremast melust tingitud kaebusi laekub vähe. Sündmuste korraldajad saavad oma sihtrühmast lähtudes valida neile sobivad teavituskanalid, sealhulgas rahvusvahelised platvormid. Linnavalitsus arendab Kultuuriakent ühise platvormina, kus kõigil korraldajatel on võimalik oma sündmuste kohta teavet avaldada ning kust kasutajad leiavad linna sündmuste info ühest kohast.
39	Mind panevad end ööelus turvaliselt tundma teised inimesed. Teiste inimeste all pean silmas enamvähem enda vanusegrupi esindajaid, kellel on ka minuga sarnane soov osaleda alt muusika sündmustel, erinevatel kontsertitel, teatris käia jne. Sellised inimesed linnaruumis tekitavad minu jaoks turvatunde, sest tean, et neilt võin abi küsida, nad mõistavad ja nende meeleolu on hea. Lisaks teema erinevate ürituste piletihindade osas, tihti on variant täis või õpilase pilet. Olles aga mitte õppiv noor tudengilinnas, võtab see minult võimaluse saada soodsamat hinda, kuigi palk endal ei ole kindlasti koguaeg täispileti hinda võimaldav. Üldjoontes tundub strateegia aga väga pädev ning	Teadmiseks võtta. Piletihinnad ja soodustused määrab iga sündmuse korraldaja iseseisvalt. Korraldajad pakuvad ka sooduskampaaniaid, mille ajal on võimalik pääsmeid soodsama hinnaga osta. Linnavalitsus ei määra eraõiguslike korraldajate piletihindu ega soodustuste sihtrühmi.

	spetsiifikasse võibki igavaeseks uppuda, seega loodan et suures plaanis saadab teid edu ja edaspidi saab tegeleda juba pisemate kuid siiski sama oluliste probleemide või tõstatustega!!	
40	Minu meelest on strateegia väga mitmekylgne ja paljut hõlmav. Linnaruum võiks õla ligipääsetavam, mitmetes kohtades pole ratastooliga võimalik siseneda (trepp, elektriteater ja veel).	Teadmiseks võtta. Täpsemad lahendused ja tegevused erinevate kitsaskohtade lahendamisel või ennetamisel kirjeldatakse tegevuskavas, kus määratakse ka vastutav osapool ning kaasatud osapool.
41	Ma tunnen, et alaealistele võiks olla rohkem avalikke ruume kus aega veeta ka õhtuti (nt olen küll oma nooremate sugulastega käinud Möku bingol kolmapäeviti, mis on neile väga meeldinud, aga nad julgevad tulla ainult sellepärast, et mina olen täisealine ja võtan nad kaasa.)	Teadmiseks võtta. Meelelahutust pakkuva koha avamine või teenuse pakkumine on ettevõtja otsus, mida linn ei saa strateegiaga ette kirjutada. Linn saab toetada soodsat ettevõtluskeskkonda ning nõustada võimalikke alustajaid. Selliseid võimalusi vaba aja veetmiseks avardab loodav kultuurikeskus Siuru – tegemist on avalikult kasutatava ruumiga.
42	Koolitused ürituste koraldajatele/klubidele kuidas kirjutada projekte ja taodelda erinevaid toetusi. Enamustel ürituste korraldajatel ja klubi pidajatele pole teadmisi erinevatest toetustest ja pole kogemust projektide kirjutamisega. Sellega saaks tuua rohkem raha Tartu ööelusse.	Arvestada osaliselt. Kultuuriosakond nõustab taotlejaid linnavalitsuse toetusmeetmete tingimuste ja taotluste koostamise küsimustes. Lisaks on võimalik korraldada valdkonnasiseseid parimate praktikate jagamise ja üksteiselt õppimise töötubasid. Kõik täpsemad tegevused lepitakse kokku tegevuskavas, mis koostatakse, kui strateegia on kehtestatud.
43	Kui surelt ja kas üldse toimib Tartus nö Ööhaldjatega koostöö, kes liiguvad ringi Tartu ööelus toimuvatel üritustel, et aidata kaasa, nii lihtsalt rääkides	Teadmiseks võtta. Tartus tehakse Ööhaldjatega koostööd sündmuspõhiselt ning

	kui ka lihtsalt toeks olemisel mõjuainetega seonduvate küsimuste ja murede korral.	teenuse tellivad enamasti sündmuste korraldajad. Linnavalitsus on strateegia koostamise käigus kohtunud Ööhaldjate eestvedajatega kahel korral, et arutada võimalikke koostöökohti, kuid praegu ei ole kokku lepitud konkreetseid edasisi tegevusi.
44	Tänavad öösel turvaliseks, näiteks jalgsi turvafirma või politsei patrullid. Teatud lõikudel kesklinnas on iga nädalavahetus noorte kaklused	Arvestada osaliselt. Tegemist ei ole strateegia tasandi küsimustega, tegevused lepitakse kokku tegevuskavas, mis luuakse peale strateegia kehtestamist. Politsei hinnangul on Tartu kesklinn üldiselt turvaline ning peamised probleemid on seotud joobes inimeste vaheliste konfliktide ja avaliku korra rikkumistega nädalavahetuste öötundidel. Patrullide statistika põhjal ei saa välja tuua noorte poolt toime pandud kakluste märkimisväärset kasvu.
45	Väga informatiivne ja laia spektriga ülevaade arutlusele ja reaalsusesse tulevatest teemadest. On paar soovitust, mida võiks veel arutlusse võtta - olen välismaa klubides märganud eraldi töötajat, kelle ülesandeks on lava/kõlarite läheduses müraanduriga konstantselt mõõta, ega müratase ei ületa teatud normi, seejuures vähendades välja kostuva müra kogust. Lisaks korraldavad paljud välismaa klubid külastajate turvalisuse tagamiseks igal pooltunnil peasissepääsu ümbruses kogunemistega grupijalutuskäike lähima ühistranspordipeatuseni, see lahendus oleks hea mõte keskusest kaugemal asuvate lokaalide puhul. Lisaks võiks öisel ajal suurendada parkide turvatöötajate arvu.	Teadmiseks võtta. Täpsemad tegevused ei ole strateegia tasandi küsimused, vaid nende kirjeldamiseks luuakse tegevuskava peale strateegia kehtestamist. Tegevuskava raames arvestame müra ja turvalisust puudutavaid ettepanekuid ning saame neid soovitada ettevõtjatele.

46	The nightlife in Tartu is very chill, there are many cool people that you can get to know easily.	Teadmiseks võtta. Täname positiivse tagasiside eest. Tagasiside kinnitab, et Tartu õhtu- ja ööelu tugevuseks on meeldiv atmosfäär, kogukondlikkus ja erinevate inimestega suhtlemise võimalused.
47	Tartu has a really great Pub scene. If you want to experience a great night out, come to Tartu. The people are amazing.	Teadmiseks võtta. Täname positiivse tagasiside eest. Tagasiside kinnitab, et Tartu õhtu- ja ööelu tugevuseks on meeldiv atmosfäär, kogukondlikkus ja erinevate inimestega suhtlemise võimalused.
48	I'm an exchange student at the University of Tartu. I love Tartu's pubs and bars, and also the centre is soo lively, always organising new events.	Teadmiseks võtta. Täname positiivse tagasiside eest. Tagasiside kinnitab, et Tartu õhtu- ja ööelu tugevuseks on meeldiv atmosfäär, kogukondlikkus ja erinevate inimestega suhtlemise võimalused.
49	1. Rohkem normaalseid joogivee kraane. Nii, et saaks pudelit täita, juua ja loomad saaks ka vett juua. 2. Ülejõe pargis võiks olla parem valgustus. 3. Rohkem patrulle 4. Tänavasillutis on katki ja öösel võib sinna koperdada	Osaliselt arvestada. Avaliku ruumi kvaliteedi, valgustuse, turvalisuse ja joogiveepunktidega seotud ettepanekuid arvestatakse tegevuskava koostamisel. Sillutise ja linnaruumi korrashoiu küsimustega tegeletakse pidevalt vastavate valdkondade tööplaanide alusel.
50	Politsei ja G4S võiksid olla ööelu suhtes rohkem toetavad ja mitte mõjuda kui hirmus jõud (kuid seda ilmselt raske mõjutada). Ööbussid võiksid ka käia et paremini toetada ööelu, kuid Tartu piires võib seda olla raske teha. Üldiselt aga võiks olla rohkem teadlikkust ööeluga seotud ohtudest ning rõhutada seda, et ööelu põhiline eesmärk ei peaks olema võimalikult purju jäämine ja selle asemel endorsida mõõdukat tarbimist.	Teadmiseks võtta. Teadlikkuse tõstmine ja turvalise ööelu põhimõtete edendamine on kooskõlas strateegia hoolivuse eesmärkidega. Politsei selgitusel on esmaseks töövõtteks inimestevaheline suhtlus ja sõnaline sekkumine ning ennetustegevus koostöös partneritega. Öötranspordi arendamine

		toimub andmepõhiselt ning täpsemad tegevused määratakse tegevuskavas.
51	Ööliin öösel! Nt kl 3	Osaliselt arvestada. Täiendava öötranspordi vajadust hinnatakse ühistranspordi kasutusandmete põhjal ning sellega arvestatakse teenuse edasisel arendamisel.
52	Üldiselt on strateegia läbimõeldud ja vajalikud punktid kaetud, sooviks näha rohkem konkreetset ajaraami ning rahastust et kuidas need ideed ka reaalselt ellu viia, aga loomulik, et seda osa on kõige raskem nii täpselt kohe paika panna.	Teadmiseks võtta. Täpsemad tegevused, ajaraam ja võimalikud rahastamisallikad määratakse strateegia rakendamise käigus koostatavas tegevuskavas.
53	Tartus on viimase kahe aasta jooksul jäädavalt suletud mitu ööklubi. Kuna Tartus pole enam kahte suuremat ja tuntut klubi, siis võiks kas nende asemel tulla mingi uus ööklubi võis siis uues asukohas (ühest majast lahkus kaks kohta: ööklubi Vabank ja Olympic kasiino - praegu on see maja tühi). Avalikke WC-d võiks ja peaks rohkem olema, kasvõi tasuta nagu Delta trepistikku juures.	Osaliselt arvestada. Avalike WC-de vajadust hinnatakse tegevuskava koostamisel. Uute ööklubide loomine sõltub ettevõtjate algatusest ning linn ei saa seda strateegiaga ette kirjutada. Linnavalitsus saab kujundada ettevõtlust toetavat linnaruumi ning toetada uusi tegevusformaate, kuid konkreetsete eraõiguslike ajaveetmiskohtade loomine jääb algatajate otsustada.
54	Meil siin Tartus on imeline Emajõgi, mille potentsiaali hetkel nii vähe kasutatakse. Emajõe kallastel paiknevad üksikud kohvikud/söögikohad, ent potentsiaal on tohutult suurem. Ilusate vaadetega aasta läbi toimivad lokaalid, head restoranid, kus õhtuti oleks ka elav muusika ja tantsimisvõimalus (sh ka sobiv 40+ inimestele, mtte ainult tudengiealistele) - see on täiesti täitmata tühimik üldse praegu Tartu linnas. 40+ vanuses inimestel on üsna kurb seis.	Teadmiseks võtta. Ettepanek kinnitab vajadust mitmekesise õhtumelu ja ööelu järele erinevates vanuserühmades. Emajõe piirkonna arendamisel ja sündmusruumi kujundamisel saab neid tähelepanekuid edaspidi arvestada. Selgitame, et arvestame ettepanekuga tegevuskava koostamisel.

55	Väga tunnevad puudust keskealised restoranist,mis on normaalse hinnatasemega,tantsuõhtud,varietee ,kontserdid. Et oleks laudade süsteem ja üritused oleks mõistlikul kellaajal.	Teadmiseks võtta. Strateegia eesmärk on toetada eri sihtrühmadele suunatud mitmekesist kultuuripakkumist. Konkreetsete teenuste ja sündmusformaatide pakkumine sõltub korraldajate ja ettevõtjate algatusest.
56	Palun registreerida käesolev pöördumine ühtlasi ettepanekuna „Tartu õhtumelu- ja ööelu strateegia 2035“ avaliku väljapaneku menetluses ning kaaluda strateegias või selle tulevases tegevuskavas järgmisi lahendusi: 1. ühised hea tava põhimõtted avalikkusele avatud ööeluettevõtetele; 2. konfliktide deeskaleerimise ja vägivallatu lahendamise juhised; 3. põhimõte, mille kohaselt tuleb turvaettevõtja või politsei sekkumist taotledes kirjeldada konkreetsed asjaolud ning edastatavas teabes eristada vahetult tuvastatud fakte, kontrollimata väiteid ja hinnanguid; 4. põhimõte, mille kohaselt ei jõustata pikaajalist isikupõhist piirangut ilma selle jätkuvat vajalikkust ja proportsionaalsust hindamata ega pelgalt subjektiivse vastumeelsuse või kontrollimata sildistamise alusel; 5. juhised, mis aitavad vältida kontrollimata riskihinnangute, terviseväidete ja halvustavate siltide kasutamist külastajate kohtlemise alusena; 6. selged ohutusnõuded linnamaal või linna loal tegutsevatele väli- ja ööeluettevõtetele; 7. kontaktpunkt või koordineeriv ametnik, kelle poole saavad elanikud	Osaliselt arvestada. Ettevõtjate initsiatiivil ja koostöös politseiga on sõnastatud kolmepoolne koostöölepe, millega linn, politsei ja ettevõtjad lepivad kokku ühistes põhimõtetes selleks, et Tartu ööelu oleks turvalisem ning Tartu oleks meeldivam paik nii elamiseks kui vaba aja veetmiseks. Konfliktide ennetamine, deeskaleerimine ja osapoolte koostöö on juba täna osa politsei ja avaliku korrakaitse tavapärasest praktikast. Politsei selgitusel on esmaseks töövõtteks inimestevaheline suhtlus ja sõnaline sekkumine, vajadusel rakendatakse täiendavaid meetmeid. Samuti kogub Häirekeskus väljakutse korral teabe standardiseeritud küsimuste alusel ning sündmuskohal kontrollitakse laekunud informatsiooni vastavust tegelikele asjaoludele. Ettepanekus kirjeldatud teemad on valdavalt seotud tegevuskava, õiguskaitseasutuste töökorralduse või õigusaktidega ning neid ei ole vajalik strateegias eraldi reguleerida. Linn peab siiski

	pöörduda ööeluettevõtluse, linnavara, avaliku ruumi ja turvalisuse piiril tekkivate probleemidega; 8. korduvate või raskete juhtumite süsteemne analüüs, et hinnata linnavara kasutustingimuste, välialade kasutuslubade ja ööelupoliitika täiendamise vajadust.	oluliseks koostöö jätkamist politsei, ettevõtjate ja kogukonnaga ning turvalisust toetavate praktikate edasiarendamist tegevuskava koostamisel, peale strateegia kehtestamist.
57	1.1. Selgemalt siduda ööelustrateegia Tartu arengukava visiooniga Tähelepanek: Õhtumelu- ja ööelustrateegia märgib, et toetab Tartu linna arengukava 2025–2035 visiooni elluviimist. Arengukava seab eesmärgiks kujundada linn, mis meelitab inimesi siia nii tulema kui ka jääma, rõhutades seejuures kvaliteetset elukeskkonda, elanike heaolu ja tervislikku elu. Ööelustrateegia visioonis on aga rõhutatud õhtumelu, kultuuri ja ettevõtluse arendamist aga vähem keskkonna-, tervise- ja elukeskkonna eesmärke. Ettepanek: Täiendada strateegia visiooni nii, et oleks selgelt näha, kuidas õhtumelu ja ööelu areng toetab lisaks kultuurile ja ettevõtlusele ka Tartu arengukavas seatud eesmärke hoida kvaliteetset elukeskkonda, elanike heaolu ja tervist.	Arvestada. Täiendame strateegiat järgnevalt: • “Tartu on turvalise ja vaheldusrikka õhtu- ja ööeluga linn, mis pakub rahvusvahelisi elamusi ning hoiab nutikalt tasakaalu elava melu ja kvaliteetse elukeskkonna vahel, toetades elanike heaolu ja tervise hoidmist.”
58	1.2. Visiooni sõnastust tuleks täiendada - Nutika tasakaalu ja meeldiva elukeskkonna mõiste tuleks sisuliselt avada Tähelepanek: Praeguses visioonis sõnatatakse „…hoida nutikalt tasakaalu elava melu ja meeldiva elukeskkonna vahel“, kuid strateegia ei selgita, mida nutika tasakaalu ja meeldiva elukeskkonna all sisuliselt mõeldakse. Visioon on kogu strateegia alus ning selle kesksete mõistete sisu peaks olema üheselt mõistetav.	Arvestada osaliselt. Selgitame, et meeldiv elukeskkond sisaldab ka elanike heaolu. Täiendame strateegiat järgnevalt: • “Tartu on turvalise ja vaheldusrikka õhtu- ja ööeluga linn, mis pakub rahvusvahelisi elamusi ning hoiab nutikalt tasakaalu elava melu ja kvaliteetse elukeskkonna vahel,

	Ettepanek: Täpsustada visiooni sõnastust, selliselt, et see oleks üheselt mõistetav, et nutikas tasakaal ning meeldiv elukeskkond tähendaks nii õhtumelu ja ööelu arendamist kui ka elanike tervise, öörahu ja kvaliteetse elukeskkonna hoidmist. *Näiteks võiks visiooni sõnastust täiendada järgmiselt: "Tartu on turvalise ja vaheldusrikka õhtu- ja ööeluga linn, mis pakub rahvusvahelisi elamusi ning hoiab kvaliteetset elukeskkonda ja elanike heaolu.“	toetades elanike heaolu ja tervise hoidmist.”
59	1.3. Ööelu kirjelduses tuleks selgemalt esile tuua, et tegemist on ka elukeskkonnaga Tähelepanek: Strateegias (lk 3) on öeldud, et ööelu on palju enamat kui pelgalt meelelahutus ja pidutsemine ning see on linnaelu loomulik osa koondab endas kultuurielu, elamusmajanduse ja avaliku suhtlusruumi. Kirjeldusest jääb aga välja, et õhtu- ja ööelu toimub eelkõige linnakeskkonnas, kus inimesed ka igapäevaselt elavad. Elukeskkonna vaade ei ole selles ööelu kirjelduses samaväärselt esile toodud. Samuti on mõiste „linnaelu“ subjektiivne ja ebapiisav selle mõtte edasi andmiseks Ettepanek: Täiendada ööelu kirjeldust põhimõttega, et õhtu- ja ööelu on lahutamatu osa linnakeskkonnast, kus põimuvad kultuurielu, ettevõtlus, avalik ruum ja inimeste igapäevane elukeskkond. Näiteks võiks sõnastus olla: „Tartu õhtu- ja ööelu on palju enamat kui pelgalt meelelahutus ja pidutsemine. See on linnaelu loomulik osa, mis ühendab kultuurielu, mitmekülgse elamusmajanduse, avaliku suhtlusruumi ning kvaliteetse linnakeskkonna, kus inimesed elavad, töötavad ja puhkavad.“	Arvestada. Täiendame ööelu kirjeldust elukeskkonna vaatega ning rõhutame, et kultuur, ettevõtlus, avalik ruum ja inimeste igapäevane elukeskkond toimivad samas linnakeskkonnas. Täiendame strateegiat järgnevalt: • “Tartu õhtumelu ja ööelu on palju enamat kui pelgalt meelelahutus ja pidutsemine. See on linnaelu loomulik osa, mis ühendab kultuurielu, mitmekülgse elamusmajanduse, avaliku suhtlusruumi ning linnakeskkonna, kus inimesed elavad, töötavad ja puhkavad.”
60	1.4. Strateegias tuleks käsitleda ka öise tegevuse mõju pärast strateegias määratletud ajavahemikku	Arvestada osaliselt. Selgitame, et ajavahemik 18.00–06.00 on strateegia koostamisel teadlikult valitud, et pöörata tähelepanu õhtu-

	Tähelepanek: Strateegias on märgitud, et see keskendub õhtu- ja ööelule ajavahemikus 18.00–06.00 (lk 3) ning annab suunad õhtumelu ja ööelu kitsaskohtade lahendamiseks (lk 5). Samas ei piirdu sellel ajavahemikul toimuvate tegevuste mõju kell 06.00 saabumisega. Öine tegevus võib mõjutada linnaruumi, elanike heaolu, heakorda ja turvalisust ka pärast strateegias määratletud ajavahemikku. Ettepanek: Täiendada strateegiat põhimõttega, et õhtu- ja ööelu mõju hinnatakse kogu selle tegeliku ulatuse jooksul, sõltumata sellest, kas mõju avaldub strateegias määratletud ajavahemiku sees või pärast selle lõppu.	ja ööelu kitsaskohtadele. Tegemist on rahvusvaheliselt linnaplaneerimise valdkonnas kasutatava ajavahemikuga, mis võimaldab vaadata tervikuna aega, mil tavapärane tööpäev lõpeb ja linna kasutus muutub. Sellesse perioodi jäävad nii õhtused kultuuri- ja spordisündmused, restoranid ja muud ajaveetmisvõimalused kui ka hilisem klubielu. Samuti puudutab see ühistransporti, turvalisust, heakorda ja öötöötajaid. Seetõttu käsitleb strateegia õhtust ja öist linnaelu tervikuna, mitte ainult kitsalt hilisõhtust meelelahutust.
61	1.5. Püsielanikud tuleks lisada ööelu osapoolte hulka Tähelepanek: Strateegias on kirjeldatud õhtumelu ja ööelu osapooli nii tekstis (lk 3) kui ka joonistel (lk 4: Õhtumelu ja ööelu osapooled* ning *Tartu õhtumelu ja ööelu neli vööndit*). Nendes käsitlustes ei ole püsielanikke nimetatud õhtumelu ja ööelu osapoolena, kuigi just nemad elavad selles keskkonnas ööpäevaringselt ning puutuvad kõige vahetumalt kokku õhtumelu ja ööelu mõjudega. Ettepanek: Lisada püsielanikud õhtumelu ja ööelu osapoolte hulka nii strateegia tekstis kui ka vastavatel joonistel.	Arvestada osaliselt. Kaasatud osapoolte skeemi saame täiendada ajas ning seal on elanikud eraldi välja toodud. "Õhtumelu ja ööelu osapooled" joonisel kuuluvad püsielanikud osalejate alla ning seega ei vaja eraldi väljatoomist. Viidatud sisutekstis välja toodud osapoolte nimekiri ei ole täielik. Tegemist on sissejuhatava tekstiga ning elanikke on ka hiljem mitmel korral mainitud. Täiendame strateegiat järgnevalt: • “Püsielanikud on õhtumelu ja ööelu peamised osapooled, kelle igapäevast elukeskkonda õhtune ja öine tegevus mõjutab.”

62	2.1. Lähtekohta tuleks lisada eraldi alapeatükk ööelust tulenevate keskkonnamõjude kohta. Tähelepanek: Lähtekoha peatükis käsitletakse tehnoloogilisi, majanduslikke ja keskkondlikke trende, kuid puudub käsitlus ööelust tulenevatest keskkonnamõjudest. Samas on müra üks olulisemaid tegureid, mis mõjutab õhtumelu ja ööelu mõju elanike tervisele, heaolule ning elukeskkonna kvaliteedile. Ettepanek: Lisada lähtekohta eraldi alapeatükk või käsitlus ööelust tulenevate keskkonnamõjude kohta, milles tuuakse välja ka ööelu keskkonnamõjude, sh. müra, mõju elanike tervisele, heaolule ja elukeskkonnale. Keskkonnamõjude ja -häiringute puhul tuleb üheselt rakendada keskkonnaküsimustes üldlevinud „saastaja maksab“ põhimõtet, mille kohaselt peab kõik keskkonnakahju või häiringu hüvitamise ja ennetamisega kaasnevad kulud kandma saastaja ehk kahju tekitaja ning üldiselt tuleb vältida keskkonna kahjustamisega kaasnenud kulutuste panemist ühiskonnale	Arvestada osaliselt. Lähtekoha kirjeldust täiendatakse õhtumelu ja ööeluga kaasneda võivate keskkonnamõjude, sealhulgas müra käsitlusega. Nõustume, et mürahäiring võib mõjutada elanike tervist, heaolu ja elukeskkonna kvaliteeti ning seda tuleb õhtumelu ja ööelu arendamisel arvesse võtta. Samas käsitletakse keskkonnamüra Tartus terviklikult, mitte üksnes ööelu kontekstis. Linnal on koostatud Tartu linna välisõhu strateegiline mürakaart ning sellel põhinev keskkonnamüra vähendamise tegevuskava aastateks 2024–2028. Nendes hinnatakse linna peamisi müraallikaid ja kavandatakse meetmeid müra mõju vähendamiseks. Seetõttu ei ole põhjendatud luua ööelustrateegias müra käsitlemiseks eraldiseisvat paralleelset raamistikku. Samuti ei ole põhjendatud käsitleda ööelu tervikuna keskkonnahäiringu või saasteallikana. Õhtune ja öine linn hõlmab väga erinevaid tegevusi kultuurist, toitlustusest ja spordist kuni meelelahutuseni ning nende võimalik keskkonnamõju on erinev. Konkreetsete müra- ja muude häiringute ennetamisel ning lahendamisel lähtutakse kehtivatest õigusaktidest ja linna valdkondlikest meetmetest.

		Juhime tähelepanu, et “saastaja maksab“ on keskkonnaõiguse üldpõhimõte, mille kohaldamine toimub kehtivates õigusaktides sätestatud alustel ja tingimustel. Ööelustrateegia ei loo selles osas eraldiseisvat regulatsiooni ega anna alust käsitleda kõiki õhtuse ja öise tegevusega seotud võimalikke häiringuid automaatselt saastena või kõiki selliste tegevuste korraldajaid saastajatena.
63	2.2. Täiendada „Kompaktne kogukonnalinn“ käsitlust ka sellega kaasnevate väljakutsetega Tähelepanek: Strateegias tuuakse Tartu ühe tugevusena välja kompaktne kogukonnalinn, kus õhtumelu ja ööelu ruumiline koondumine toetab asutustevahelist sünergiat ja soodustab koostööd. Samas ei käsitleta, et sama kompaktsus võib suurendada ka erinevate linnaruumi kasutusviiside vahelisi konflikte. Kui elamud, kultuuriasutused ja ööeluasutused paiknevad lähestikku, võivad ühest ja samast linnaruumist tulenevad mõjud võimenduda ning mõjutada elanike ootusi kvaliteetsele elukeskkonda. Ettepanek: Täiendada „Kompaktne kogukonnalinn“ käsitlust, et Tartu kompaktne linnastruktuur loob lisaks sünergiale ka suurema vajaduse ennetada erinevate linnaruumi kasutusviiside vahel tekkivaid konflikte ning tasakaalustada õhtumelu ja elukeskkonna huve.	Arvestada osaliselt. Oleme teadlikud lähestikku paiknevate elamu-, kultuuri- ja ettevõtlusfunktsioonide võimalikest konfliktidest ning nende ennetamise vajadusest. Täpsemad meetmed ja tegevused täpsustatakse tegevuskavas. Täiendame strateegiat järgnevalt: • “Tartu kompaktne linnastruktuur toetab koostööd ja sünergiat, kuid lähestikku paiknevad elamu-, kultuuri- ja ettevõtlusfunktsioonid võivad tekitada konflikte. Õhtumelu ja ööelu arendamisel ennetatakse häiringuid ning arvestatakse piirkonna elanike heaolu ja elukeskkonnaga. Uute tegevuste kavandamisel hinnatakse lisaks üksiku tegevuse mõjule piirkonna olemasolevat mürakoormust ja lähestikku paiknevate

		tegevuskohtade kumulatiivset mõju, et vältida elanikele ebaproportsionaalse koormuse tekitamist.”
64	2.3. Turvalisuse käsitlus peaks kajastama ka ööeluga seotud väljakutseid Tähelepanek: Lähtekoha peatükis on märgitud, et „Tartu on turvaline linn, mis loob kindlustunde nii elanikele, ettevõtjatele kui ka külalistele.“ Samas ei käsitleta selles peatükis ööeluga seotud turvalisuse väljakutseid, nagu avaliku korra rikkumised, vandalism, vägivald, vara kahjustamine või muud häiringud, mis võivad ööelu koondumisaladel mõjutada elanike turvatunnet ja elukeskkonda. Ettepanek: Täiendada lähtekoha peatükki käsitlusega, et lisaks Tartu tugevustele tuleb arvestada ka õhtumelu ja ööeluga kaasnevate turvalisuse väljakutsetega ning nende ennetamise vajadusega.	Arvestada. Täiendame seisukoha kirjeldust sellega, et kuigi Tartu on üldiselt turvaline linn, kaasnevad aktiivse õhtumelu ja ööeluga ka väljakutsed nagu avaliku korra rikkumised, joobest tulenevad konfliktid ning muud häiringud, mille ennetamine eeldab eri osapoolte koostööd. Täpsustame strateegiat järgnevalt: • “Tartu on üldiselt turvaline linn, kuid aktiivse õhtumelu ja ööeluga võivad kaasneda avaliku korra rikkumised, joobest tulenevad konfliktid ning muud häiringud. Nende ennetamine eeldab linna, ettevõtjate, õiguskaitseasutuste ja teiste osapoolte koostööd.”
65	3.1. Lisada strateegiasse keskkonnahoidlikkuse fookusteema Tähelepanek: Õhtumelu- ja ööelustrateegia märgib, et lähtub Tartu linna arengukava fookusteemadest. Arengukava üheks fookusteemaks on kestlikkus, kuid seda ei ole õhtumelu- ja ööelustrateegias eraldi käsitletud. Samal ajal soovitab Tartu linn keskkonnahoidlike sündmuste korraldamisel lähtuda keskkonnahoidlike sündmuste juhendist, mis hõlmab lisaks ressursikasutusele ka sündmuse mõju ümbruskonnale ning muu hulgas helireostuse vähendamist. Ka strateegia ise tunnistab (lk 23), et müra on	Mitte arvestada. Selgitame, et sündmuste korraldajatele on loodud eraldiseisvad juhendid ning Tartu kultuuristrateegia 2035 käsitleb kestlikkuse teemasid sündmuste korraldamisel täpsemalt. Ööelustrateegia juures ei ole vajalik neid üle korrata. Eraldi viiendat strateegilist suunda ei lisata, kuid keskkonnahoidlikkust käsitletakse läbiva põhimõttena.

	keskkonnareostuse vorm. Sellest hoolimata ei käsitleta keskkonnahoidlikkust strateegias läbiva fookusteemana. Ettepanek: Lisada strateegiasse keskkonnahoidlikkuse fookusteema, mis sätestab, et Tartu õhtumelu ja ööelu korraldatakse keskkonnahoidlikult ning lähtutakse keskkonnahoidlike sündmuste korraldamise põhimõtetest. Lisaks ressursisäästlikule korraldusele pööratakse süsteemselt tähelepanu ka ööelust tulenevate keskkonnamõjude, sealhulgas helireostuse, ennetamisele ning elanike elukeskkonna hoidmisele.	
66	3.2. Turvalisuse fookusteemas tuleks selgemalt eristada eri osapoolte rollid Tähelepanek: Strateegia turvalisuse fookusteemas on märgitud, et turvalisuse tagamine on linna, ettevõtjate, jõustruktuuride ja elanike ühine pingutus. Selline sõnastus võib jätta mulje, et kõigi osapoolte vastutus turvalisuse tagamisel on võrdne. Tegelikult on elanike roll eelkõige probleemidest teavitamine, tähelepanekute jagamine ja kaasamises osalemine, samas kui peamine vastutus turvalisuse tagamise eest lasub linnal, ettevõtjatel ja õiguskaitseasutustel. Ettepanek: Täpsustada Turvalisuse fookusteema sõnastust nii, et oleks selgelt eristatud turvalisuse tagamise eest vastutavad osapooled ning elanike roll turvalise elukeskkonna kujundamisel.	Mitte arvestada. Selgitame, et strateegia kehtestamise järel koostatakse tegevuskava, kus osapoolte rollid koos konkreetsete tegevustega täpsustatakse.
67	3.3. Turvalisuse fookusteemas tuleks selgemalt käsitleda piirkonna elanike turvalisust Tähelepanek: Turvalisuse fookusteema keskendub peamiselt õhtumelu ja ööelu toimimisele ning selles osalejate turvalisusele (nt abivajajate	Mitte arvestada. Selgitame, et hoolivuse fookusteema juba sisaldab endas piirkonna elanike heaolu, turvalisuse tagamise ja kvaliteetse elukeskkonna hoidmise olulisust. Sellel on õhtumelu ja ööelu arendamisel võrdväärne eesmärk.

	märkamine, ööelus töötajate oskused ja koostöö eri osapoolte vahel), kuid piirkonna elanike turvalisus ei ole samaväärselt esile toodud. Ettepanek: Täiendada turvalisuse fookusteemat põhimõttega, et õhtumelu ja ööelu korraldamisel tuleb tagada ka piirkonna elanike turvalisus ning ennetada ööelust tulenevaid õigusrikkumisi, häiringuid ja muid elukeskkonda mõjutavaid turvariske.	
68	4.1. Strateegia ajakohastamise ja versioonihalduse põhimõtted tuleks selgelt kirjeldada Tähelepanek: Strateegia PDF-versiooni esilehel on märgitud, et tegemist on „ajas muutuva digitaalse dokumendiga“. Samas ei kirjelda strateegia, kuidas toimub dokumendi ajakohastamine, versioonide haldamine ega muudatuste avalik dokumenteerimine. Samuti ei ole selgitatud, kuidas saavad strateegia kasutajad tutvuda varasemate versioonide ja tehtud muudatustega. Avaliku strateegiadokumendi puhul on oluline, et selle areng ajas oleks kõigile osapooltele läbipaistev ja jälgitav. Ettepanek: Täiendada strateegilise juhtimise põhimõtteid selliselt, et strateegia ajakohastamise kord oleks avalikult kirjeldatud. Strateegia muudatuste puhul tuleks säilitada varasemad versioonid ning avalikult dokumenteerida vähemalt muudatuste tegemise aeg, alus ja sisu. See tagab strateegia läbipaistvuse, võimaldab jälgida selle arengut ajas ning suurendab usaldust strateegia rakendamise vastu.	Arvestada. Kirjeldame strateegia ajakohastamise ja versioonihalduse põhimõtted täpsemalt lahti. Selgitame, et vastavalt Tartu linna arengudokumentide koostamise korrale vaadatakse arengudokumendid regulaarselt üle. Täpsustame strateegiat järgnevalt: • “Kehtiva versiooni juures esitatakse viimase uuendamise kuupäev ning võimalus tutvuda varasemate versioonidega. Strateegia ülevaatamine toimub Tartu linna arengudokumentide koostamise korra kohaselt.”
69	4.2. Tartu linna vastutus ja roll tuleks strateegias selgemalt määratleda Tähelepanek: Strateegilise juhtimise peatükis on märgitud, et õhtumelu ja ööelu üheks suurimaks väljakutseks on vastutuse hajumine ja rollide	Osaliselt arvestada. Täpsustame strateegias Tartu linna rolli õhtu- ja ööelu arengu eestvedaja, koostöö koordineerija ning avaliku ruumi kujundajana. Konkreetsete

	ebaselgus. Samas kirjeldatakse strateegias Tartu linna erinevate rollide kaudu, ilma et oleks selgelt määratletud, mida need rollid hõlmavad. Lk 5 nimetatakse linna koordinaatoriks ja eestvedajaks, kuid ei täpsustata, mida linn koordineerib või eest veab. Lk 11 kirjeldatakse linna omaniku ja eestvedaja rollis, kuid samuti ei selgu, mille omanik või eestvedaja linn on. Samal leheküljel märgitakse, et linn „jagab vastutust sisu ja tulemuste eest kogukonnaga“, kuid ei ole arusaadav, millise vastutuse jagamisest on jutt. Selline sõnastus võib ise kaasa tuua rollide ebaselgust. Ettepanek: Täpsustada strateegias Tartu linnale omistatud rollide sisu, et oleks üheselt arusaadav, mille koordinaator, eestvedaja või omanik linn on ning millise vastutuse jagamisest on juttu. Kuna strateegia ise peab vastutuse hajumist ja rollide ebaselgust üheks peamiseks väljakutseks, peaksid vastutust ja rolle kirjeldavad põhimõtted olema kogu dokumendis üheselt mõistetavad.	tegevuste eest vastutajad määratakse tegevuskavas, kuid strateegias kirjeldatakse selgemalt linna rolli strateegiliste eesmärkide saavutamisel. Täpsustame strateegiat järgnevalt: • “Tartu linn on õhtumelu ja ööelu arengu eestvedaja, eri osapoolte koostöö koordineerija ning avaliku ruumi kujundaja. Linn koordineerib strateegiliste eesmärkide saavutamiseks vajalikku koostööd. Konkreetsete tegevuste eest vastutavad osapooled määratakse tegevuskavas.”
70	4.3. Täpsustada strateegia hindamise regulaarsus ja tulemuste avalikustamine Tähelepanek: Strateegias (lk 14) on märgitud, et „strateegia elluviimine hakkab toimuma mõõdetavate ja regulaarselt hinnatavate tsüklitena“, kuid ei ole täpsustatud, millise regulaarsusega hindamine toimub ega kuidas saavad strateegia osapooled ja avalikkus hindamise tulemustega tutvuda. Ettepanek: Täpsustada strateegias, millise regulaarsusega toimuvad hindamistsüklid ning näha ette hindamistulemuste avalikustamine. Kuna strateegia põhineb mõõdetavatel eesmärkidel ja regulaarsel hindamisel, peaks nende tulemuste jälgimine olema läbipaistev ning kõigile osapooltele kättesaadav.	Teadmiseks võtta. Selgitame, et kord aastas vaadatakse strateegia üle, sh lisatakse mõõdikute väärtused. Iga-aastane ülevaatamine tuleneb Tartu linna arengudokumentide koostamise korrast (§ 12 p 1) ning seetõttu ei ole vajalik selle eraldi välja toomine strateegias.

71	4.4. Agent of Change põhimõtte rakendusala tuleks strateegias selgemalt määratleda Tähelepanek: Strateegias on ühe sekkumisena (lk 14) nimetatud „Agent of Change printsiibi juurutamine planeeringutes“. Selline sõnastus jätab ebaselgeks, kas põhimõtet rakendatakse üksnes planeeringute koostamisel või ka muudes olukordades, kus kavandatakse uusi õhtumelu- ja ööeluasutusi. Ettepanek: Sõnastada strateegias sekkumine Agent of Change laiemalt, näiteks „Agent of Change põhimõtte rakendamine“, ning täpsustada, et põhimõtet kohaldatakse uute planeeringute, olemasolevate hoonete kasutusotstarbe muutmise ning õhtumelu- ja ööeluasutuste rajamise korral.	Arvestada osaliselt. Palume tutvuda seisukohaga ettepanekule nr 79.
72	4.5. Ööelu ümarlaua koosseis tuleks strateegias selgemalt määratleda Tähelepanek: Strateegias (lk 15) on ette nähtud, et linnavalitsus kutsub kaks korda aastas kokku ööelu ümarlaua ehk nõukogu. Samas ei ole kirjeldatud, kes ümarlaua koosseisu kuuluvad ega milliste põhimõtete alusel osapooli sinna kaasatakse. Ettepanek: Täpsustada strateegias ööelu ümarlaua koosseisu kujundamise põhimõtted ning tagada, et ümarlauas oleksid esindatud kõik strateegias nimetatud peamised õhtumelu ja ööelu osapooled, sealhulgas piirkonna elanikud.	Arvestada osaliselt. Strateegias ei määrata konkreetseid osalejaid, kuid täpsustame, et ümarlaua töösse kaasatakse vajaduspõhiselt strateegias nimetatud peamised osapooled, sealhulgas ettevõtjad, kultuurikorraldajad, elanikud, haridusasutused ning avaliku sektori partnerid. Täiendame L1 järgnevalt: • "Luuakse ja hoitakse toimimas regulaarne ööelu koostööformaat – ööelu ümarlaud/öönõukogu, kus käsitletakse turvalisuse, linnaruumilise tasakaalu, müra, regulatsioonide ja kogukonnasuhetega seotud küsimusi ning töötatakse välja

		ühised lahendused ja kokkulepped. Ümarlaudu kutsub kokku ja koordineerib linn. **Ümarlaua töösse kaasatakse vajaduspõhiselt ettevõtjad, kultuurikorraldajad, elanikud, haridusasutused (sh kõrgkoolid), üliõpilasesindused, tudengiorganisatsioonid ning avaliku sektori partnerid. Ümarlaud toetab regulaarset infovahetust; täpsemad fookustegevused lepitakse kokku strateegia tegevuskavas."**
73	4.6. Ümarlaua eesmärke tuleks täpsustada Tähelepanek: Strateegias on märgitud, et ümarlaua eesmärk on analüüsida tulemusi ning leppida kokku järgmise perioodi fookustegevused. Samas ei ole eesmärk määra tegevuste eest vastutajad, tähtajad ega see kuidas jälgitakse kokkulepete elluviimist. Samas strateegia ise nimetab ühe peamise väljakutsena vastutuse hajumist. Ettepanek: Täiendada strateegias ümarlaua eesmärki, et lisaks kokku lepitud fookustegevustele, määratakse ka tegevuste vastutajad, tähtajad ning nende elluviimise jälgimise kord.	Arvestada osaliselt. Ümarlaua eesmärk on erinevate osapoolte kokkutoomine ja regulaarne infovahetus. Täpsemad fookustegevused lepitakse kokku strateegia tegevuskavas. Strateegia koordinaator tegeleb strateegia tegevuskavas kokku lepitud kohustuste ning strateegiast ülevaate koostamisega vastavalt Tartu linna arengudokumentide koostamise korrale. Täiendame L1 järgnevalt: • "Luuakse ja hoitakse toimimas regulaarne ööelu koostööformaat – ööelu ümarlaud/öönõukogu, kus käsitletakse turvalisuse,

		linnaruumilise tasakaalu, müra, regulatsioonide ja kogukonnasuhetega seotud küsimusi ning töötatakse välja ühised lahendused ja kokkulepped. Ümarlaudu kutsub kokku ja koordineerib linn. **Ümarlaua töösse kaasatakse vajaduspõhiselt ettevõtjad, kultuurikorraldajad, elanikud, haridusasutused (sh kõrgkoolid), üliõpilasesindused, tudengiorganisatsioonid ning avaliku sektori partnerid. Ümarlaud toetab regulaarset infovahetust; täpsemad fookustegevused lepitakse kokku strateegia tegevuskavas."**
74	4.7. Strateegias kasutatud mõõtmise põhimõtted tuleks selgemalt määratleda Tähelepanek: Strateegias (lk 15) märgitakse, et ressursse suunatakse sinna, kus neil on „24-tunnise linna tasakaalule ja turvalisusele suurim mõõdetav mõju“. Samas ei ole selgitatud, mida mõistetakse 24-tunnise linna tasakaalu all ega milliste näitajate või hindamiskriteeriumide alusel seda mõju mõõdetakse. Ettepanek: Täpsustada strateegias sõnastust või kirjeldada, milliste põhimõtete ja mõõdikutega hinnatakse ressursside mõju ning mille alusel	Arvestada osaliselt. Strateegia juurde lisatakse mõistete selgitused. Juhime tähelepanu, et strateegias on juba välja toodud mõõdikud vastavalt eesmärkidele. Täiendame strateegiat järgnevalt: • “24-tunnise linna tasakaal tähendab kultuuri- ja ettevõtlustegevuse, töötamise, liikumise ning elanike igapäevase elu ja puhkamisvõimaluste koostoimimist kogu ööpäeva jooksul. Õhtumelu- ja ööelustrateegia käsitleb

	otsustatakse, kuhu ressursid suunatakse. See muudaks strateegia rakendamise põhimõtted läbipaistvamaks ja üheselt arusaadavaks.	sellest tervikust ajavahemikku 18.00–06.00. Mõju hinnatakse strateegias ja selle tegevuskavas kasutatavate eesmärkide ning mõõdikute kaudu.”
75	4.8. Lisada strateegiasse eraldi strateegiline suund „Keskkonnahoidlikkus“ Tähelepanek: Strateegia keskendub neljale põhisuunale – partnerlus, mitmekülgsus, hoolivus ja uuenduslikkus –, kuid keskkonnahoidlikkus ei ole neist ühegi läbiv ega iseseisev strateegiline suund. Samas käsitleb strateegia ise müra kui üht peamist kompaktse linna pingeallikat ning viitab ka teistele linnakeskkonda mõjutavatele teemadele. Praeguses ülesehituses on keskkonnamõjud käsitletud üksikute lahenduste kaudu, kuid puudub terviklik strateegiline raamistik nende ennetamiseks, hindamiseks, mõõtmiseks ja vähendamiseks. Ettepanek: Lisada strateegiasse eraldi strateegiline suund „Keskkonnahoidlikkus“, mille eesmärk on tagada, et õhtumelu ja ööelu areng toimuks keskkonda ning elanike elukeskkonda hoidval viisil. Selle suuna raames võiks käsitleda muu hulgas müra, valgusreostuse, jäätmete ja muude keskkonnamõjude ennetamist, seiret, hindamist ja leevendamist ning nende mõju regulaarset jälgimist strateegia elluviimisel.	Arvestada osaliselt. Keskkonnahoidlikkus jääb strateegias läbivaks põhimõtteks, mida rakendatakse kõigis neljas strateegilises suunas. Eraldi viienda suuna lisamise asemel täiendame olemasolevaid eesmärke ja lahendusi müra, valguse, jäätmete ning muude keskkonnamõjude ennetamise ja seirega. Täiendame strateegiat järgnevalt: • “L5. Koostöös ettevõtjate, elanike ja ekspertidega arutatakse ja analüüsitakse müra mõju ning häiringute ennetamise ja leevendamise meetmeid. **Müra mõju käsitlemisel arvestatakse ka tänavamüra ning lähestikku paiknevate tegevuskohtade kumulatiivset mõju elanike elukeskkonnale.**“ • “L20. Nutikas heakord, kus targad lahendused aitavad heakorra rikkumisi vähendada (strateegiline valgustus, nt urineerimisalade ülevalgustamine, avalikus WC-s ei saa olla üle nt 20 minuti jne). **Heakorra kavandamisel**

		arvestatakse jäätmetekke ja valgushäiringute ennetamisega." • "L23. Linnaruumi on paigaldatud koostöös ülikoolide või ettevõtetega sensoreid ja andureid, mis annavad ülevaadet linnas toimuvast ja seiravad murekohti (müratase, valgustatus, avalike tualettide ajapiirangud vm). **Seire kavandamisel arvestatakse müra, valguse, jäätmete ja muude keskkonnamõjude ennetamise vajadusega.**"
76	5.1. Ümarlaua kokkulepped peaksid sisaldama ka vastutajaid ja tähtaegu Tähelepanek: Eesmärgi E1 esimese lahendusena on ette nähtud ühiste lahenduste ja kokkulepete väljatöötamine. Samas ei ole märgitud, et kokkulepetega määratakse ka nende elluviimise eest vastutajad ja tähtajad. Arvestades, et strateegia ise toob ühe peamise väljakutsena välja vastutuse hajumise, on oluline, et kokkulepped oleksid selgelt vastutajate ja tähtaegadega seotud. Ettepanek: Täiendada lahendust põhimõttega, et ümarlaual sõlmitavate kokkulepete puhul lepitakse vajaduse korral kokku ka tegevuste eest vastutavad osapooled, tähtajad ning kokkulepete täitmise jälgimise põhimõtted.	Arvestada osaliselt. Tegemist ei ole strateegia tasandi küsimustega, tegevused lepitakse kokku tegevuskavas.
77	5.2. Lahendused võiksid olla sõnastatud tegevustena, mis viivad muutusteni	Arvestada osaliselt. Selgitame, et konkreetsed tegevused ja meetmed lepitakse kokku tegevuskavas.

	Tähelepanek: Partnerluse suuna mitmed lahendused (L2, L3, L5, L6) on sõnastatud peamiselt analüüsimise, arutlemise või vajaduste hindamisena. Analüüs on vajalik sisend otsuste tegemiseks, kuid strateegias võiks olla selgemalt kirjeldatud, kuidas analüüside tulemused viiakse üle konkreetseteks tegevusteks ja muudatusteks. Ettepanek: Täiendada lahenduste (L2, L3, L5, L6) sõnastusi selliselt, et analüüsidele ja aruteludele järgneksid ka konkreetsed otsused, tegevused või kokkulepitud meetmed. See muudaks strateegia rakenduslikumaks ning aitaks paremini saavutada seatud eesmärke.	
78	5.3. Elukeskkonna kaitse peaks olema tagatud ka intensiivse ööeluga piirkondades Tähelepanek: Lahenduses 3 märgitakse, et intensiivsemates ööelu tsoonides rakendatakse ettevõtlusele paindlikumaid tingimusi, tagades samal ajal elukeskkonna kaitse teistes piirkondades. Selline sõnastus võib jätta mulje, et elukeskkonna kaitse ei ole samavõrd oluline piirkondades, kus ööelu on kõige intensiivsem. See ei ole kooskõlas strateegias varem rõhutatud Tartu kompaktsuse põhimõttega, mille kohaselt paiknevad erinevad linnafunktsioonid ja kasutusviisid lähestikku. Ettepanek: Sõnastada lahendus 3 selliselt, et elukeskkonna kaitse on tagatud kogu linnas, sealhulgas intensiivse ööeluga piirkondades. Paindlikumad tingimused ettevõtlusele ei tohiks tähendada väiksemat tähelepanu elanike tervise, heaolu ja elukeskkonna kaitsele.	Arvestada osaliselt. Selgitame, et elukeskkonna kaitse põhimõte kehtib kogu linnas, sealhulgas intensiivse õhtumelu ja ööeluga piirkondades. Tingimuste paindlikkus ei tähenda väiksemat tähelepanu elanike tervisele ja heaolule. Täiendame strateegiat järgnevalt: • “L3. Koostöös ettevõtjate, elanike ja ekspertidega arutletakse ja analüüsitakse linnaruumilise tasakaalu põhimõtteid: nt linnaruumilises planeerimises määratletakse ööelu intensiivsemad tsoonid, kus ettevõtlustegevus on soositud ning kus rakendatakse paindlikumaid tingimusi, tagades samal ajal elukeskkonna kaitse **kogu linnas, sealhulgas intensiivse õhtumelu ja**

		ööeluga piirkondades. **Tingimuste paindlikkus ei tähenda väiksemat tähelepanu elanike tervisele ja heaolule.**”
79	5.4. Agent of Change põhimõtte kohaldamine tuleks selgemalt määratleda Tähelepanek: Strateegias on lahendusena (L4 ja L13) ette nähtud rakendada "põhjendatud juhul" Agent of Change põhimõtet. "Põhjendatud juhul" on määratlemata õigusmõiste ning jätab põhimõtte kohaldamise ulatuse ebaselgeks, millal põhimõtet kohaldatakse ja millal mitte. Samuti ei ole kirjeldatud, kuidas põhimõtte rakendamist praktikas hinnatakse ega kes kontrollib, et selle eesmärk oleks tegelikult täidetud. Agent of Change on oma olemuselt üldpõhimõte, mitte erandlik meede. Praegune sõnastus strateegias jätab põhimõtte kohaldamise ulatuse ebaselgeks ning võib vähendada selle ennetavat mõju. Agent of Change põhimõte on mitmes Euroopa linnas kasutatav standard, mille eesmärk on vältida olukorda, kus olemasolevad elanikud või ettevõtjad peavad hiljem kandma arendustest tulenevaid kulusid. Agent of Change põhimõtte on heaks kiitnud ka Eesti Ööelu liit. Ettepanek: Sõnastada Agent of Change põhimõte strateegias üldreeglina, mida rakendatakse uute planeeringute, uute õhtumelu- ja ööeluasutuste ning olemasolevate hoonete ning nende kasutusotstarbe muutmise korral. Lisaks tuleks kirjeldada, kuidas Agent of Change põhimõtte täitmist hinnatakse ning milline osapool peab vajaduse korral tõendama, et kavandatav tegevus või kasutusotstarbe muutmine ei põhjusta lubamatuid mürahäiringuid ning et vajalikud leevendusmeetmed (nt piisav heliisolatsioon) on enne tegevuse alustamist tegelikult rakendatud. Kui strateegia autorid peavad vajalikuks	Arvestada osaliselt. Selgitame, et muutuse tooja (ing. k. *Agent of Change)* põhimõtte eesmärk ja võimalik rakendusala peavad olema Tartu linna õhtumelu ja ööelu strateegias selgelt mõistetavad. Samas on oluline eristada strateegiadokumendis seatavat arengusuunda või tegevust õigusaktist tulenevast kohustusest. TÕMÖES on arengudokument, mille ülesanne on määratleda valdkonna üldisemad eesmärgid, põhimõtted ja tegevussuunad. Strateegiadokument suunab linna edasist tegevust ja otsuste ettevalmistamist, kuid selles kirjeldatud põhimõte ei muutu üksnes strateegias sätestamise tõttu isikute suhtes vahetult kohaldatavaks õigusnormiks. Strateegia ei saa iseseisvalt luua isikutele selliseid õigusi, kohustusi või tõendamiskoormist, milleks kehtiv õigus vajalikku alust ei anna. Sellest tulenevalt ei pea linn põhjendatuks sätestada muutuse tooja põhimõtet strateegias absoluutse ja kõigil nimetatud juhtudel

	näha ette erandeid, tuleks selgelt kirjeldada, millistel juhtudel ja milliste kriteeriumide alusel neid kohaldatakse.	automaatselt kohalduva reeglina. Muutuse tooja põhimõte ei ole Eesti õiguses sätestatud iseseisva üldkohustusliku põhimõttena, mis võimaldaks linnal panna pelgalt TÕMÖES-i alusel arendajale, ettevõtjale, kinnisasja omanikule või muule isikule täiendavaid kohustusi või tõendamiskoormist. Planeerimisel, ehitamisel, hoonete kasutusotstarbe muutmisel ja tegevuskohtade kasutamisel tuleb lähtuda kehtivast õigusest ning konkreetse menetluse asjaoludest. Linn peab põhjendatuks käsitleda muutuste tooja põhimõtet ennetava planeerimis- ja kaalutluspõhimõttena, mida rakendatakse linna pädevuse ja kehtiva õiguse piires olukordades, kus uue arenduse, tegevuse või kasutusviisi lisandumine võib tekitada konflikti olemasolevate õiguspäraste kasutusviiside vahel. Sellises käsitluses annab strateegia suuna, mida linn oma edasises tegevuses arvestab, konkreetsete nõuete esitamiseks peab aga olema vastav õiguslik alus. Samuti on oluline, et muutuse tooja põhimõte on oma olemuselt kahesuunaline. Kui olemasoleva elukeskkonna lähedusse kavandatakse uus müra tekitav tegevus, tuleb

		hinnata eelkõige kavandatava tegevusega kaasnevaid mõjusid ning vajaduse korral näha ette nende ennetamise või vähendamise meetmed. Samal põhimõttel tuleb olemasoleva õiguspärase õhtumelu- või ööelutegevuse lähedusse uue elamu või muu müratundliku kasutuse kavandamisel arvestada seal juba toimuva õiguspärase tegevusega. Põhimõtte eesmärk ei ole anda automaatselt eelist ei elanikule ega ettevõtjale, vaid suunata muutusega kaasnevate mõjude ennetamise vajaduse hindamine eelkõige muutust kavandavale osapoolele. Seetõttu ei pea linn põhjendatuks määrata strateegias ammendavalt kindlaks, milliseid tõendeid peab üks või teine osapool igal konkreetsel juhul esitama või milliseid tehnilisi meetmeid rakendama. Sellised nõuded sõltuvad kehtivast õigusest, menetluse liigist ning konkreetse juhtumi asjaoludest. Strateegia tasandil on otstarbekas määratleda põhimõtte eesmärk ja rakendamise üldine raamistik, selle praktilisi rakendusviise saab täpsustada tegevuskavas ja konkreetsetes menetlustes. Muuta strateegiat järgnevalt:

		“L4 ja L13. Rakendada linna pädevuse ja kehtiva õiguse piires "muutuse tooja" (*Agent of Change*) põhimõtet uute arenduste, kasutusotstarbe muudatuste ja uute tegevuskohtade kavandamisel olukorras, kus kavandatav muutus võib põhjustada konflikti olemasolevate õiguspäraste kasutusviiside vahel."
80	5.5. Agent of Change põhimõtte rakendamiseks vajalik mürakontroll tuleks strateegias täpsemalt määratleda Tähelepanek: Strateegias kasutatakse Agent of Change põhimõtte kirjelduses mõistet „mürakontroll“, kuid selle sisu ei ole avatud. Ei ole selge, kas selle all peetakse silmas müramõju hindamist, müritaseme mõõtmist, heliisolatsiooni kontrollimist või muid tehnilisi meetmeid. Samuti ei ole kirjeldatud, millal mürakontroll tuleb läbi viia, kuidas hinnatakse rakendatud leevendusmeetmete tulemuslikkust ega milliste tõendite alusel veendutakse, et kavandatav tegevus ei põhjusta lubamatuid mürahäiringuid. Ettepanek: Täpsustada strateegias, mida mõeldakse mürakontrolli all ning millal ja millisel eesmärgil seda rakendatakse. Strateegias võiks ette näha, et enne tegevuse alustamist hinnatakse vajaduse korral müramõju ning kontrollitakse mõõtmistega, et kavandatud heliisolatsioon ja muud müraleevendusmeetmed on tegelikult tulemuslikud. Samuti võiks strateegias kirjeldada näitlikult võimalikke tehnilisi lahendusi, mille abil Agent of Change põhimõtet praktikas rakendatakse, näiteks piisav heliisolatsioon, müratõkked, suunatud helisüsteemid, hoone või välialade sobiv planeerimine ning muud olukorrale vastavad müraleevendusmeetmed. See	Mitte arvestada. Palume tutvuda seisukohaga ettepanekule nr 79.

	aitaks muuta Agent of Change põhimõtte rakendamise üheselt arusaadavaks ning tagaks, et põhimõtte täitmine põhineb kontrollitavatel ja objektiivselt hinnatavatel asjaoludel.	
81	5.6. Agent of Change põhimõtte rakendamise vastutus tuleks strateegias üheselt määratleda Tähelepanek: Agent of Change põhimõte on strateegias kirjeldatud kahes lahenduses (L4 ja L13), kuid nende juures on märgitud erinevad vastutavad osapooled. Lahenduse L4 puhul on vastutavaks osapooleks märgitud strateegia koordinaator, lahenduse L13 puhul aga ruumiloome osakond. Strateegiast ei selgu, kuidas nende rollid omavahel jagunevad ega milline osapool vastutab Agent of Change põhimõtte rakendamise eest tervikuna. See võib põhjustada vastutuse hajumist ja raskendada põhimõtte järjepidevat rakendamist. Ettepanek: Täpsustada strateegias Agent of Change põhimõtte rakendamise eest vastutavate osapoolte rollid ja vastutus. Kui erinevad osapooled täidavad erinevaid ülesandeid, tuleks nende rollijaotus strateegias selgelt kirjeldada, et oleks üheselt arusaadav, kes vastutab põhimõtte rakendamise koordineerimise ning kes selle praktilise elluviimise eest.	Arvestada osaliselt. Selgitame, et täpsemad tegevused ja nende eest vastutajad lepitakse kokku tegevuskava raames.
82	5.7. Vastutava ja kaasatud osapoole roll tuleks strateegias selgelt määratleda Tähelepanek: Alates lk 17 kasutatakse iga lahenduse juures mõisteid „vastutav osapool“ ja „kaasatud osapool“, kuid strateegias ei ole selgitatud nende mõistete tähendust ega omavahelist erinevust. Seetõttu jääb ebaselgeks, milline on kaasatud osapoole roll lahenduste elluviimisel ning kuidas erineb see vastutava osapoole rollist.	Arvestada. Lisame strateegiasse vastutava ja kaasatud osapoole mõistete selgitused ning kirjeldame nende rollide erinevust. Täiendame strateegiat järgnevalt: • “Vastutav osapool korraldab ja koordineerib tema vastutusalasse kuuluva eesmärgi elluviimist ning jälgib selle täitmist. Kaasatud osapool

	Ettepanek: Täpsustada strateegias mõistete „vastutav osapool“ ja „kaasatud osapool“ tähendus ning selgitada lühidalt nende rollide erinevus. See aitaks vähendada rollide ebaselgust ja toetaks strateegias seatud eesmärki vältida vastutuse hajumist.	panustab eesmärgi saavutamisse oma pädevuse, tegevuste, andmete või tagasisidega. Konkreetne tööjaotus täpsustatakse tegevuskavas.”
83	5.8. Vastutav osapool tuleks eesmärgi 1 juures selgemalt määratleda Tähelepanek: Eesmärgi E1 lõpus on vastutava osapoolena märgitud strateegia koordinaator, kuid strateegias ei ole selgitatud, keda selle all mõeldakse. Samas on esimese lahenduse juures kirjas, et ümarlaua kutsub kokku ja koordineerib linn. Seetõttu jääb ebaselgeks, kas strateegia koordinaatori all peetakse silmas Tartu linna, ööelu koordinaatorit või mõnda muud osapoolt. Seejuures näeb strateegia ööelu koordinaatori rolli loomise ette alles eesmärgi 3 raames, mistõttu ei ole selge, kuidas saab strateegia koordinaator olla juba eesmärgi 1 vastutav osapool. Sama vastutava osapoole nimetus on kasutusel ka eesmärgi E9 ja E10 juures, mistõttu ei ole tegemist üksiku ebatäpsuse, vaid läbiva terminoloogilise ebaselgusega. Ettepanek: Täpsustada eesmärgi E1, E9 ja E10 juures, kes on strateegia koordinaator, või kasutada kogu strateegias vastutavate osapoolte nimetamisel järjepidevat ja üheselt mõistetavat terminoloogiat.	Arvestada osaliselt. Strateegias viiakse mõisted kooskõlla. Selgitame, et strateegia koordinaatori loomine on strateegia raames kokku lepitud, olenemata sellest, kas sellise sisuga mõiste on eesmärgi 1 või 3 juures. Täiendame strateegiat järgnevalt: • “L8. Linn loob **õhtumelu ja ööelu strateegia koordinaatori rolli**, kes on üks kontakt ja koordinaator strateegia ja lahenduste elluviimisel. See tagab linnapoolse strateegilise juhtimise ja tegevuste elluviimise.” • “Strateegia koordinaator on lahenduses L8 kirjeldatud linnapoolne õhtumelu ja ööelu koordineeriv roll. Sama rolli tähistamiseks kasutatakse kogu strateegias nimetust strateegia koordinaator, sealhulgas eesmärkide E1, E9 ja E10 vastutava osapoole juures.”
84	5.9. Strateegia elluviimine ja tulemuste hindamine tuleks eesmärgis E3 selgelt ette näha	Teadmiseks võtta. Strateegia koordinaator tegeleb strateegia ülevaatusega vastavalt Tartu linna arengudokumentide koostamise korrale. Kõikide kaasatavate osapoolte rollid

	Tähelepanek: Eesmärk E3 näeb ette, et Tartu linnavalitsuses luuakse selge vastutusalaga tugistruktuur, mis seob osapooled tervikuks ja juhib strateegia elluviimist. Samas ei käsitle eesmärk strateegia tulemuste regulaarset hindamist ega kirjelda, kuidas hinnatakse eesmärkide saavutamist ja vajaduse korral tehakse ettepanekuid strateegia täiendamiseks. Samuti puuduvad eesmärgi E3 juures kaasatud osapooled, kuigi strateegia elluviimine ja selle tulemuslikkuse hindamine eeldavad erinevate huvirühmade, sealhulgas elanike, ettevõtjate ja teiste partnerite järjepidevat kaasamist. Ettepanek: Täiendada eesmärgi E3 sõnastust selliselt, et loodava tugistruktuuri või ööelu koordinaatori ülesandeks on lisaks strateegia elluviimise koordineerimisele ka strateegia rakendamise seire, tulemuste regulaarne hindamine ning vajaduse korral ettepanekute tegemine strateegia ajakohastamiseks. Samuti tuleks eesmärgi E3 juures määrata kaasatud osapooled ning näha ette, et strateegia rakendamisse ja tulemuste hindamisse kaasatakse regulaarselt ka elanike esindajad.	täpsustatakse tegevuskavas, et hoida informatsioon ning rollid ajakohased.
85	5.10. Ööelu koordinaatori roll tuleks strateegias selgemalt määratleda Tähelepanek: Strateegias nähakse ette ööelu koordinaatori rolli loomine ning kirjeldatakse seda kui ühtset kontakti ja koordinaatorit strateegia ning lahenduste elluviimisel. Samas ei ole selgitatud, millised on selle rolli peamised ülesanded, vastutus ega volitused. Kuna strateegia ise nimetab üheks suurimaks väljakutseks vastutuse hajumist ja rollide ebaselgust, ei aita üksnes uue koordineeriva rolli loomine seda probleemi lahendada, kui ei ole selgelt määratletud, mille eest koordinaator vastutab, mida ta koordineerib ning milline on tema roll kokkulepete elluviimise, täitmise jälgimise ja probleemide lahendamise algatamisel.	Mitte arvestada. Täpsustame ööelu koordinaatori peamised ülesanded, vastutuse ja volituste piirid, sealhulgas kontaktisiku rolli, koostöö koordineerimise, kokkulepete jälgimise ja probleemide lahendamise algatamise tegevuskavas, mis lisandub strateegiale selle kehtimisel.

	Ettepanek: Täpsustada strateegias ööelu koordinaatori roll, vastutus ja peamised ülesanded. Muu hulgas võiks olla selgelt kirjeldatud, et ööelu koordinaator on kontaktisik elanikele ja ettevõtjatele, koordineerib erinevate osapoolte koostööd, jälgib kokkulepete ja tegevuskava täitmist, juhib tähelepanu tähtaegade ületamisele ning algatab vajaduse korral probleemide lahendamise. See aitaks vähendada strateegias välja toodud rollide ebaselgust ja vastutuse hajumist.	
86	5.11. Strateegia elluviimisel tuleks lähtuda hea halduse põhimõtetest Tähelepanek: Strateegia rõhutab koostööd, kaasamist ja erinevate osapoolte vahelist partnerlust, kuid ei kirjelda põhimõtteid, millest strateegia elluviimisel lähtutakse. See võib põhjustada olukordi, kus menetluste läbiviimine, suhtlus osapooltega või kokkulepete täitmise jälgimine toimub ebaühtlaselt. Ettepanek: Täiendada strateegiat põhimõttega, et selle elluviimisel lähtuvad kõik vastutavad ja kaasatud osapooled hea halduse põhimõtetest. See hõlmab muu hulgas läbipaistvat ja õigeaegset menetlust, selget rollijaotust, sisulist kaasamist, põhjendatud otsuste tegemist, kokkulepete täitmise jälgimist ning probleemidele mõistliku aja jooksul reageerimist.	Teadmiseks võtta. Hea halduse põhimõtted tulenevad õigusaktidest ja on linnale kohustuslikud sõltumata nende kordamisest strateegias. Strateegia rakendamise töökorralduses järgitakse läbipaistvuse, põhjendamise, kaasamise ja õigeaegse menetluse põhimõtteid.
87	5.12. Partnerluse mõõdikuid tuleks täiendada ja täpsustada Tähelepanek: Partnerluse peatükis kasutatavad mõõdikud (OS1, OS2) ei võimalda piisavalt hinnata, kas peatükis seatud eesmärgid ja kavandatud lahendused on saavutatud. Mõõdik „Õhtumelus ja ööelus osalevate ettevõtete ja loomemajanduse asutuste käibe kasv“ ei mõõda partnerluse toimimist ega koostöö tulemuslikkust, vaid ettevõtete majandusnäitajat,	Arvestada osaliselt. Majandusnäitajad säilivad taustnäitajatena, kuid neid ei käsitleta ainsa partnerluse edukuse mõõduna. Kokkulepete saavutamist, kaasamist ja probleemide lahendamist ei ole võimalik ühese metoodika alusel hinnata ning tegemist on subjektiivsete mõõdikutega. Tähtajaks ellu

	mida mõjutavad paljud strateegiast sõltumatud tegurid. Käivet võivad mõjutada ka projektipõhised toetused ja muud ühekordsed tulud, mistõttu ei pruugi käibe kasv peegeldada strateegia mõju ega partnerluse edukust. Samuti ei ole üheselt arusaadav, milliseid loomemajanduse asutusi mõõdik hõlmab – kas kõiki Tartu loomemajanduse asutusi või üksnes neid, kes osalevad õhtumelus ja ööelus. Mõõdik „Ellu viidud strateegias kokku lepitud tegevuste arv“ näitab tegevuste hulka, kuid ei võimalda hinnata nende täitmise määra, tähtaegadest kinnipidamist ega seda, kas partnerluse eesmärkide saavutamiseks kavandatud lahendused on olnud tulemuslikud. Ettepanek: Vaadata üle partnerluse peatüki olemasolevad mõõdikud ning täiendada neid selliselt, et need võimaldaksid hinnata peatükis seatud eesmärkide ja kavandatud lahenduste tegelikku tulemuslikkust. Eelkõige tuleks hinnata, kas olemasolevad mõõdikud peegeldavad partnerluse toimimist ja strateegia mõju. Vajaduse korral tuleks need asendada või täpsustada ning lisada täiendavad mõõdikud, mis võimaldavad hinnata näiteks: • kokkulepete saavutamist (tähtaegselt täidetud kokkulepete osakaal); • kaasamist (ümarlaudadel osalenud erinevate osapoolte arv või osakaal); • probleemide lahendamise tulemuslikkust (lahendatud probleemide osakaal); • koostöö kvaliteeti (osapoolte rahulolu); • strateegia elluviimist (rakendatud lahenduste või tähtajaks ellu viidud tegevuste osakaal).	viidud tegevusi on võimalik hinnata tegevuskava põhjal.
88	6.1. Mitmekülgsuse fookusteema kirjeldus tuleks tasakaalustada Tähelepanek: Mitmekülgsuse peatüki sõnastus „Tartu õhtumelu ja ööelu on kultuuriliselt mitmekülgne ja majanduslikult elujõuline“ ei kajasta samaväärselt keskkonnahoidlikkust ega elanike elukeskkonna kvaliteeti. Samuti ei väljendu põhimõte, et õhtumelu ja ööelu arendamine toimuma	Mitte arvestada. Selgitame, et antud fookusteema keskendub eelkõige toimetulekule ning ööelus osalejate toetamisele. Elukeskkonda puudutavad teemad ei ole antud fookusteema keskmeks.

	viisil, kus on tasakaalus arengueesmärgid ja piirkonna elanike heaoluga ega sea elanikele ebaproportsionaalset koormust. Õhtumelu ja ööelu mõjutavad otseselt nii linnakeskkonda kui ka piirkonna elanike heaolu, mistõttu võiksid need põhimõtted peatüki kirjelduses selgemalt kajastuda. Ettepanek: Täiendada mitmekülgsuse peatükki nii, et see rõhutaks lisaks kultuurilisele mitmekülgsusele ja majanduslikule elujõulisusele ka keskkonnahoidlikkust ning elanike elukeskkonna kvaliteedi hoidmist. Näiteks võiks sõnastus väljendada, et Tartu õhtumelu ja ööelu on kultuuriliselt mitmekülgne, majanduslikult elujõuline, keskkonnahoidlik ning tasakaalus piirkonna elanike heaoluga. Ühtlasi võiks peatükis sõnastada põhimõtte, et õhtumelu ja ööelu arendamine toimub viisil, mis ei sea ebaproportsionaalset koormust piirkonna elanikele.	
89	6.2. Toetusmeetmed võiksid toetada ka häiringute ennetamist Tähelepanek: Lahendus L10 näeb ette uute toetusmeetmete väljatöötamist ja rakendamist õhtumelu ja ööelu mitmekesistamiseks, kuid ei käsitle, kuidas toetuste andmine võiks kaasa aidata strateegia teiste eesmärkide, sealhulgas häiringute ennetamise ja elanike elukeskkonna kaitse saavutamisele. Ettepanek: Täiendada lahendust selliselt, et linna toetusmeetmete kujundamisel arvestatakse lisaks kultuurilise mitmekesisuse edendamisele ka strateegia keskkonna- ja hoolivuse eesmärke. Muu hulgas võiks strateegia ette näha, et linna toetust saavad õhtumelu- ja ööeluga seotud sündmused ning tegevuskohad rakendavad ja järgivad kokkulepitud müraleevendusmeetmeid ning koostavad vajaduse korral häiringute vähendamise plaani ning ei riku keskkonnanorme.	Teadmiseks võtta. Selgitame, et toetusmeetmete kujundamist on võimalik teha vastavalt tegevuskavale, mis luuakse peale strateegia kehtestamist. On võimalik arvestada keskkonna-, turvalisus- ja hoolivuse eesmärkidega ning seada toetatavatele tegevustele asjakohaseid tingimusi. Eraldi häiringute vähendamise plaani nõue peab sõltuma tegevuse laadist ja riskist.

90	6.3. Täiendada strateegiat piirkonna elanike heaolu eesmärgiga Tähelepanek: Strateegias on seatud eesmärgiks öötöötajate heaolu toetamine ja nende panuse väärtustamine (E7) ning sektori töötajate professionaalsuse ja järjepideva koolitamise toetamine (E11). Samas puudub strateegias samaväärne eesmärk piirkonna elanike heaolu ja kvaliteetse elukeskkonna hoidmiseks, kuigi õhtumelu ja ööelu mõjutavad otseselt ka elanike igapäevaelu. Tasakaalustatud ööelustrateegia peaks käsitlema võrdselt nii õhtumelu ja ööelu toimimises osalejate kui ka sellest mõjutatud elanike heaolu. Ettepanek: Lisada strateegiasse eesmärk või põhimõte, mis käsitleb piirkonna elanike heaolu ja kvaliteetse elukeskkonna hoidmist samaväärselt teiste õhtumelu ja ööelu osapoolte huvidega. See aitaks tasakaalustada strateegiat ning rõhutada, et elanikud ei ole üksnes ööelu kõrvalmõjude talujad, vaid samuti oluline sihtrühm, kelle heaolu tuleb strateegia elluviimisel arvestada.	Mitte arvestada. Selgitame, et hoolivuse fookusteema juba sisaldab endas piirkonna elanike heaolu ja kvaliteetse elukeskkonna hoidmise olulisust. Sellel on õhtumelu ja ööelu arendamisel võrdväärne eesmärk.
91	6.4. Täpsustada loomemajandust puudutavat mõõdikut Tähelepanek: Mõõdiku (KU6) „Tartu loomemajanduse valdkonna ettevõtete ja asutuste kogutulu osakaal Tartu ettevõtete müügitulust“ puhul ei ole selge, kas selle all peetakse silmas kogu Tartu loomemajanduse valdkonda või üksnes õhtumelu ja ööeluga seotud ettevõtteid ning asutusi. Samuti võivad kogutulu mõjutada ühekordsed toetused ja projektirahastused, mistõttu ei pruugi see kajastada õhtumelu ja ööelu tegelikku arengut ega mitmekülgsuse eesmärgi saavutamist.	Mitte arvestada. Selgitame, et mõõdiku KU6 puhul on tegemist mõõdikuga, mida seiratakse kultuuristrateegia raames. Seetõttu ei ole võimalik antud strateegia raames ettepanekut rakendada. Ettepaneku võib esitada kultuuristrateegia avaliku väljapaneku raames.

	Ettepanek: Täpsustada mõõdiku sisu ja kasutusala või asendada see mõõdikuga, mis kajastab otsesemalt õhtumelu ja ööelu arengut ning strateegia eesmärkide saavutamist.	
92	6.5. Täpsustada elanike rahulolu mõõdikut Tähelepanek: Mõõdik (M11.7.) „Elanike rahulolu vaba aja sisustamise võimalustega“ näitab eelkõige seda, kas elanike hinnangul on Tartus piisavalt võimalusi õhtumelus ja ööelus osalemiseks. Samas ei hinda see, kas neid võimalusi pakutakse viisil, mis arvestab ka elanike heaolu, elukeskkonna kvaliteeti ja õhtumelu tasakaalustatud arengut. Ettepanek: Täiendada või asendada mõõdikut selliselt, et lisaks võimaluste olemasolule hinnatakse ka elanike rahulolu õhtumelu ja ööelu korralduse ning selle mõjuga elukeskkonnale.	Mitte arvestada. Selgitame, et mõõdiku M11.7. puhul on tegemist mõõdikuga, mida seiratakse arengukava raames. Seetõttu ei ole võimalik antud strateegia raames ettepanekut rakendada. Ettepaneku võib esitada arengukava avaliku väljapaneku raames.
93	6.6. Täpsustada öömajanduse käibe mõõdikut Tähelepanek: Mõõdik (OS3) „Öömajanduse käibe kasv“ mõõdab eelkõige majandusliku aktiivsuse suurenemist, kuid ei näita, kas õhtumelu ja ööelu on muutunud mitmekesisemaks ega võimalda hinnata strateegia mitmekülgsuse eesmärkide saavutamist. Ettepanek: Asendada või täiendada mõõdikut näitajatega, mis mõõdavad otsesemalt õhtumelu ja ööelu mitmekesisust ning strateegias seatud eesmärkide saavutamist.	Mitte arvestada. Selgitame, et meil puuduvad võimalused selliste andmete saamiseks. Nimelt ei ole võimalik antud andmeid kätte saada. Maksu- ja Tolliameti EMTAK (Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator) koodide, mis on ainsad võimalikud andmed, puhul ei ole võimalik eraldi välja selekteerida, milliste asutuste andmeid soovime. Ühe klassifikatsiooni all, näiteks I ehk majutus ja toitlustus või G ehk hulgi- ja jaekaubandus, on ka ettevõtteid, kelle tegevust ei saa andmetes eristada üksnes vaadeldava ajavahemiku järgi.
94	6.7. Mitmekülgsuse eesmärkide hindamiseks tuleks lisada täiendavad mõõdikud	Arvestada osaliselt. Kultuurisündmuste mitmekesisust ei ole võimalik objektiivselt

	Tähelepanek: Mitmekülgsuse peatüki olemasolevad mõõdikud keskenduvad peamiselt kultuurielus osalemisele, elanike hinnangule vaba aja veetmise võimaluste kohta ning majandusnäitajatele. Samas ei võimalda need hinnata mitmeid strateegias seatud eesmärke, nagu õhtumelu ja ööelu tegelik mitmekesisus, uute kultuurivormide teke, elanike heaolu ega see, kas õhtumelu areng toimub tasakaalus elukeskkonna kvaliteediga. Seetõttu ei anna olemasolevad mõõdikud terviklikku pilti mitmekülgsuse eesmärkide saavutamisest. Ettepanek: Täiendada mitmekülgsuse peatüki mõõdikuid näitajatega, mis võimaldavad hinnata • kultuurisündmuste mitmekesisust (nt erinevate sündmuseformaatide arv või eri kultuurivaldkondade osakaal); • elanike heaolu ja õhtumelu tasakaalustatud arengut (nt elanike rahulolu öörahu ja müratasemega); • ööeluga seotud häiringuid (nt mürakaebuste, avaliku korra rikkumiste või muude öiste häiringute arv); • uute kultuurivormide ja algatuste teket (nt uute sündmusformaatide, kultuurikorraldajate või ööelu algatuste lisandumine).	ühese metoodika põhjal hinnata, nagu ka uute kultuurivormide ja algatuste teket. Ööeluga seotud häiringute seiramiseks saame andmeid politseilt kui ka Tartu linna infonumbrilt 1789. Elanike heaolu uuritakse läbi "Tartu ja tartlased" uuringu.
95	7.1. Strateegia ajaline ulatus tuleks sõnastada järjepidevalt Tähelepanek: Strateegia sissejuhatuses (lk 3) on selgelt kirjas, et dokument käsitleb õhtust melu ja öist elu ajavahemikus 18.00–06.00. Hoolivuse peatükis lk 22 aga kirjeldatakse „Tartu on ööpäevaringselt arvestav, hooliv ja ohutu“ ning lk 24 (E10) „Linnaruum on ööpäevaringselt ligipääsetav“, mis viitavad kogu ööpäeva hõlmavale eesmärgile. Selline sõnastus jätab	Arvestada osaliselt. Strateegia käsitleb ajavahemikku 18.00–06.00, mis on jaotatud neljaks vööndiks: peale tööd (18.00–20.00), õhtumelu (20.00–23.00), ööelu (23.00–03.00) ja varahommik (03.00–06.00). Sõnastus „ööpäevaringselt“ kirjeldab strateegias soovitud hoolivuse ja ligipääsetavuse põhimõtet ega laienda strateegia ajalist

	ebaselgeks, kas strateegia käsitleb üksnes õhtust ja öist aega või kogu ööpäeva. Ettepanek: Ühtlustada strateegia ajalist ulatust käsitlev sõnastus. Kui strateegia eesmärk on käsitleda üksnes õhtust melu ja öist elu (18.00–06.00), tuleks ka eesmärgid sõnastada sellest ulatusest lähtudes. Kui eesmärk on mõjutada ööpäevaringset linnaruumi, tuleks seda selgelt kirjeldada juba strateegia sissejuhatuses.	käsitlusala kogu ööpäevale. Termin „öisem vöönd“ asendatakse terminiga „öine vöönd“.
96	7.2. Mürakonflikti käsitlust tuleks strateegias laiendada Tähelepanek: Hoolivuse peatükis on ühe peamise väljakutsena nimetatud mürakonfliktid elanikega. Samas käsitletakse strateegias neid konflikte peamiselt hoonetest kostuva muusika ja heliisolatsiooni probleemina. Praktikas põhjustavad olulise osa häiringutest aga ka õhtumelu- ja ööeluasutuste külastajate kogunemine, valjuhäälne käitumine tänaval, välialade kasutamine, liiklus ning muud tegevusega kaasnevad mõjud. Seetõttu ei kirjelda strateegia mürakonfliktide olemust terviklikult. Ettepanek: Täiendada hoolivuse peatüki mürakonfliktide käsitlust selliselt, et mürahäiringuna käsitletakse lisaks hoonetest kostuvale muusikale ka õhtumelu- ja ööeluasutuste tegevusest tulenevaid tänavahäiringuid ning muid avalikus ruumis tekkivaid mõjusid. See aitaks kavandada terviklikumaid ennetus- ja leevendusmeetmeid ning toetaks strateegia eesmärki vähendada elanike ja õhtumelu vahelisi konflikte.	Arvestada. Laiendame mürakonflikti käsitlust hoonetest kostuvalt helilt ka tänavamürale. Täiendame strateegiat järgnevalt: • “L5. Koostöös ettevõtjate, elanike ja ekspertidega arutatakse ja analüüsitakse müra mõju ning häiringute ennetamise ja leevendamise meetmeid. **Müra mõju käsitlemisel arvestatakse ka tänavamüra ning lähestikku paiknevate tegevuskohtade kumulatiivset mõju elanike elukeskkonnale.**“ • “Mürakonfliktid võivad tuleneda nii hoonetest kostuvast muusikast kui ka külastajate kogunemisest ja valjuhäälsest käitumisest tänaval, välialade kasutamisest, liiklusest ning muudest avalikus ruumis tekkivatest mõjudest. Kompaktses linnas arvestatakse ka lähestikku paiknevate

		tegevuskohtade kumulatiivse mõjuga elanike elukeskkonnale.“
97	7.3. Täpsustada ööelu paiknemist kirjeldav sõnastus Tähelepanek: Strateegias on märgitud, et „Ööelu seevastu koonduks kesklinna ja jõe äärde…“. Sõnastusest ei selgu, kas tegemist on olemasoleva olukorra kirjelduse või strateegilise eesmärgiga. Kui tegemist on eesmärgiga, jääb selgitamata, miks soovitakse ööelu veelgi enam kesklinna ja jõe äärde koondada ning milliseid mõjusid see kaasa toob. Ettepanek: Täpsustada sõnastust nii, et oleks üheselt arusaadav, kas kirjeldatakse olemasolevat olukorda või strateegilist eesmärki. Kui tegemist on eesmärgiga, tuleks põhjendada, miks peetakse ööelu koondumist kesklinna ja jõe äärde soovitavaks.	Mitte arvestada. Selgitame, et tegemist on ajas muutuva, olukorda kirjeldava sisutekstiga.
98	7.4. Kompaktse linnaruumi käsitlus peaks olema tasakaalustatud Tähelepanek: Strateegia kirjeldab kompaktset linnaruumi peamiselt positiivses võtmes, tuues esile koostöö, konkurentsi ja turvalisuse eelised. Samas ei käsitleta piisavalt kompaktse linnaruumiga kaasnevaid väljakutseid ega seda, et õhtumelu ja ööelu mõjud võivad avalduda mitme tegevuskoha koosmõjus. Kompaktses linnas paiknevad õhtumelu, ööelu ja elamupiirkonnad sageli vahetus läheduses ning üksik tegevuskoht ei pruugi iseseisvalt põhjustada olulisi häiringuid, kuid mitme lähestikku paikneva tegevuskoha kumulatiivne mõju võib piirkonna mürakoormust ja elukeskkonna kvaliteeti oluliselt mõjutada. Seda aspekti strateegia praeguses käsitluses ei käsitleta.	Arvestada osaliselt. Palume tutvuda seisukohaga ettepanekule nr 63.

	Ettepanek: Täiendada strateegiat selliselt, et kompaktset linnaruumi käsitletakse tasakaalustatult, tuues lisaks eelistele välja ka sellega kaasnevad väljakutsed. Kompaktse linnaruumi kujundamisel tuleks lähtuda põhimõttest, et õhtumelu ja ööelu arendamine ei sea ebaproportsionaalset koormust piirkonna elanikele. Samuti võiks strateegia ette näha põhimõtte, et uute õhtumelu- ja ööelutegevuste kavandamisel hinnatakse lisaks üksiku tegevuse mõjule ka piirkonna olemasolevat mürakoormust ning erinevate tegevuste kumulatiivset mõju elukeskkonnale.	
99	7.5. Strateegia peaks võrdselt käsitlema ka elanike turvalisust ja elukeskkonda Tähelepanek: Strateegias on märgitud, et „Tartu on ohutu pidutsemise ja öösel töötamise koht.“ Selline sõnastus rõhutab pidutsejate ja öötöötajate turvalisust, kuid ei käsitle samaväärselt piirkonna elanike turvalisust ega õigust kvaliteetsele elukeskkonnale. Arvestades, et strateegia käsitleb õhtumelu ja ööelu mõju kogu linnale, peaksid eesmärgid hõlmama kõiki peamisi osapooli. Ettepanek: Täiendada sõnastust nii, et strateegia rõhutaks võrdselt nii pidutsejate, öötöötajate kui ka elanike turvalisust ja heaolu. Näiteks võiks eesmärk väljendada, et Tartu on ohutu linn pidutsemiseks, öösel töötamiseks ja elamiseks.	Mitte arvestada. Selgitame, et hoolivuse fookusteema juba sisaldab endas piirkonna elanike heaolu, turvalisuse tagamise ja kvaliteetse elukeskkonna hoidmise olulisust. Sellel on õhtumelu ja ööelu arendamisel võrdväärne eesmärk.
100	7.6. Mitmeotstarbeliste hoonete väljakutseid tuleks kirjeldada täpsemalt Tähelepanek: Strateegias märgitakse, et üldplaneeringu kohaselt kavandatakse kesklinna mitmeotstarbelised hooned, kus alumistel korrustel paiknevad äri- ja avalikud ruumid ning ülemistel eluruumid. Seejärel märgitakse, et „selline lahendus võib aga tekitada praktilisi probleeme“.	Mitte arvestada. Selgitame, et tegemist on selgitava tekstiga, kus kirjeldatakse, millised praktilised probleemid võivad tekkida mitmeotstarbeliste hoonete puhul, kuid see ei tähenda, et mitmeotstarbelised hooned ise on probleemid. Tegemist on sisutekstiga, mille

	Selline sõnastus võib jätta mulje, nagu oleks probleemiks mitmeotstarbeline hoonestus ise. Tegelikult tulenevad kirjeldatud probleemid eelkõige ebapiisavast heliisolatsioonist, ruumide ebasobivast kasutusviisist ja muudest asjaoludest, mis ei võimalda erinevatel kasutusviisidel samas hoones või piirkonnas häiringuteta koos toimida. Ettepanek: Täpsustada sõnastust selliselt, et oleks selgelt eristatud mitmeotstarbelise linnaruumi eelised ja probleemide tegelikud põhjused. Rõhutada, et väljakutse ei seisne mitmeotstarbelises hoonestuses, vaid selles, et selle kavandamisel ja kasutamisel tuleb tagada piisav heliisolatsioon ning muud vajalikud meetmed, mis võimaldavad ettevõtluse ja elukeskkonna tasakaalustatud koostoimimist.	eesmärk on juhtida tähelepanu koostoimega seotud väljakutsetele. Nende täpsemate põhjuste ja lahendusmeetmete, näiteks heliisolatsiooninõuete, määratlemine kuulub hoonete projekteerimise ja kasutamise tasandile. Seetõttu ei ole strateegia sõnastuse täiendamine selles osas vajalik.
101	7.7. Eesmärgi E8 sõnastus tuleks täpsustada Tähelepanek: Eesmärk „Tartu ööelu on mõistlikus tasakaalus muu öise eluga, võimaldades korraga nii suhelda ja pidutseda kui ka lõõgastuda ja puhata“ ei kirjelda üheselt, kellele erinevad tegevused on suunatud. Samuti ei kajasta sõnastus piisavalt piirkonna elanike vajadusi, taandades nende vaate peamiselt puhkamisele. Elanike jaoks on lisaks öörahule oluline ka turvaline ja kvaliteetne elukeskkond ning võimalus oma kodu häiringuteta kasutada. Ettepanek: Täpsustada eesmärgi sõnastust nii, et oleks selgelt väljendatud erinevate osapoolte vajadused. Näiteks võiks eesmärgi sõnastada: "Tartu õhtumelu ja ööelu on tasakaalus elanike elukeskkonnaga, võimaldades samaaegselt kvaliteetset kultuurielu, turvalist linnaruumi ning häiringuteta elamist."	Mitte arvestada. Selgitame, et antud eesmärk on sõnastatud üldiselt ning soovime, et ka elanikud saaksid koos teistega lõõgastuda ja puhata. Eesmärgi sõnastuse tasandil ei pea olema välja toodud eraldi sihtrühmad.

102	7.8. Lahendus L14 sõnastada tegevusena Tähelepanek: Lahendus L14 on sõnastatud väitena, et „Müraandurite kasutamine linnaruumis aitab ennetada ja lahendada probleeme elanike ja ööklubide vahel.“ Selline sõnastus ei kirjelda konkreetset tegevust ega näita, kes müraandureid kasutab, kogutud andmeid analüüsib või nende põhjal meetmeid rakendab. Seetõttu jääb ebaselgeks, kuidas lahendus praktikas ellu viiakse. Lisaks taandab sõnastus müraandurite kasutamise üksnes elanike ja ööklubide vaheliste konfliktide lahendamisele, kuigi kogutud andmeid saab kasutada ka müratasemе seireks, ennetavate meetmete kavandamiseks ning strateegia eesmärkide täitmise hindamiseks. Ettepanek: Sõnastada lahendus konkreetse tegevusena ning määratleda, kes vastutab müraandurite paigaldamise, kasutamise, andmete analüüsimise ja nende põhjal vajalike meetmete rakendamise eest. Näiteks: „Linn rakendab linnaruumis müraandureid müratasemе seireks ning kasutab kogutud andmeid mürakonfliktide ennetamiseks ja lahendamiseks koostöös asjaomaste osapooltega.“	Mitte arvestada. Selgitame, et tegevused kirjeldatakse vastavas tegevuskavas, mis koostatakse peale strateegia kehtestamist.

103	7.9. Eesmärgi E8 lahendusi täiendada Tähelepanek: Praegu põhineb suur osa arutelust subjektiivsel tunnetusel. Lahendustes on sõnastatud kül koostöös müra mõju analüüsimine (L14) kuid ei mainita, et analüüsimiseks on vajalik kõigepealt müra mõõta. Objektiivsed müramõõtmised võimaldavad teha teadmuspõhiseid analüüse ja otsuseid. Operatiivne müranõuete täitmise kontroll ja rikkumistele reageerimine on hea, toimiv ja kõigi osapoolte poolt heakskiidetud praktika paljudes Euroopa linnades (nt. Kopenhaagen) Ettepanek: täiendada E8 lahendusi punktidega: • Linn lisab alates 2027. aastast Tartu linna välisõhu strateegilise mürakaardi koostamisse ühe müraallikana ka ööelu • Linn rajab peamistesse ööelu piirkondadesse püsivad müraseirepunktid ning avalikustab tulemused regulaarselt. • Linn loob koostöös politsei või muu pädeva üksusega süsteemi, mis kontrollib öistel aegadel müranõuete täitmist ning reageerib kiiresti korduvatele rikkumistele.	Mitte arvestada. Selgitame, et mürakaardi koostamiseks on läbi viidud hange ning vastavalt riigihangete seadusele ei ole võimalik lähteülesannet muuta, et täpsustada vajadust mõõta õhtumelu ja ööelu ajavööndites kostuvat müra meelelahutuslikest asutustest. Samuti toome välja, et müraandurite seadmine on paikne, kuid eelnimetatud asutused võivad muuta oma asukohta ning müra ei ole üheselt mõõdetav. Püsivate müraseirepunktide loomiseks oleks mõistlik ka eelnevalt selgitada, mida tehakse andmetega peale nende kogumist ning mis tegevusi soovime rakendada nende teadmiste põhjal. Politsei või muude heakorrale keskenduvate spetsialistide rakendamine aktiivseks mürataseme mõõtmiseks ei ole otstarbekas ressursikasutus, sest rikkumiste ja teadaandmiste korral juba reageeritakse. Strateegias L14 all peetakse silmas paindlikke või pilootlahendusi tuginedes müraanduritele, mitte püsivat ja iseseisvat müraseirevõrku.
104	7.10. Eesmärgi E8 lahendused ei kata piisavalt eesmärgi saavutamist Tähelepanek: Eesmärgi E8 lahendused keskenduvad üksnes mürakonfliktide ennetamisele, kuid eesmärk ise käsitleb laiemalt tasakaalu õhtumelu, elanike heaolu ja muu öise elu vahel. Seetõttu ei ole lahendused eesmärgi ulatusega täielikus kooskõlas.	Mitte arvestada. Selgitame, et arvestame ettepanekuga tegevuskava koostamisel, kuid antud strateegia raames ei pea tegevusi dokumenti lisama. Tegevuskava koostatakse peale strateegia kehtestamist.

	Ettepanek: Täiendada eesmärgi E8 lahendusi täiendavate tegevustega, mis toetavad tasakaalu saavutamist laiemalt. Näiteks võiks lahenduste hulka kuuluda: • regulaarne koostöö elanike, ettevõtjate ja linna vahel probleemide ennetamiseks ja lahendamiseks; • kokkulepitud siduvad tegevuskavad korduvate probleemide lahendamiseks; • öörahu ja avaliku korra nõuete täitmise regulaarne seire; • mürakaebuste ja muude häiringute analüüsimine koos järeltegevustega; • elanike teavitamine ja kaasamine ööelu puudutavate otsuste tegemisel.	
105	7.11. Eesmärk E10 võiks hõlmata selgemalt ka elanike elukeskkonda Tähelepanek: Eesmärk E10 keskendub linnaruumi ligipääsetavusele, heakorrale, kutsuvusele ning turvalisele viibimisele ja liikumisele. Samas ei kajasta eesmärk sõnaselgelt seda, et linnaruum peab olema ööpäevaringselt ka turvaline ja kvaliteetne elukeskkond seal elavatele inimestele. Arvestades, et strateegia käsitleb õhtumelu ja ööelu mõju ka elanikele, peab see aspekt olema eesmärgis selgemalt esile toodud. Ettepanek: Täiendada eesmärgi sõnastust nii, et see hõlmaks lisaks turvalisele viibimisele ja liikumisele ka elanike turvalist ja kvaliteetset elukeskkonda. Näiteks: „Linnaruum on ööpäevaringselt ligipääsetav, heakorrastatud ja kutsuv, toetades turvalist viibimist, liikumist ning kvaliteetset elukeskkonda elanikele.“	Mitte arvestada. Selgitame, et antud eesmärk juba sisaldab endas piirkonna elanike heaolu, turvalisuse tagamise ja kvaliteetse elukeskkonna hoidmise olulisust, sh turvalist liikumist. Sellel on õhtumelu ja ööelu arendamisel võrdväärne eesmärk.
106	7.12. Ööelu ruumilise paiknemise põhimõte tuleks strateegias üheselt sõnastada	Mitte arvestada. Ruumiline paiknevus muutub ajas vastavalt ettevõtete loomisele ja arenemisele. Piirkonnad seetõttu muutuvad

	Tähelepanek: Strateegias kirjeldatakse ööelu ruumilist paiknemist erinevate sõnastustega, mis võivad jätta eesmärgi ebaselgeks. Lk 7 kirjeldatakse õhtumelu ja ööelu ruumilist koondumist ning lk 22 märgitakse, et ööelu koonduks kesklinna ja jõe äärde. Samas on lk 24 lahenduses L18 kirjas, et „öisem vöönd liigub inimeste elukohtadest eemale“. Kuna kesklinnas elavad inimesed juba praegu, ei ole selge, kuidas need põhimõtted omavahel suhestuvad ja millist ruumilist arengut strateegia tegelikult taotleb, kas koondumist kesklinna, kus muuhulgas elavad inimesed või just inimeste elukohtadest eemale. Ettepanek: Sõnastada strateegias üheselt, milline on Tartu ööelu ruumilise arengu põhimõte. Kui eesmärk on ööelu koondumine kesklinna, tuleks kirjeldada, kuidas tagatakse samal ajal kesklinnas elavate inimeste elukeskkonna kaitse. Kui eesmärk on suunata öine tegevus elanikest eemale, tuleks selgitada, milliste piirkondade ja meetmete kaudu seda saavutada soovitakse. Määratleda strateegias kõrgendatud müratundlikkusega piirkonnad (eelkõige vanalinnas ja teistes piirkondades, kus õhtumelu ja ööelu asutused paiknevad vahetus läheduses elamutele). Sellistes piirkondades tuleks õhtumelu ja ööelu tegevuse kavandamisel ja lubamisel rakendada rangemaid nõudeid ning hinnata põhjalikumalt tegevusest tulenevat müra, külastajate liikumist ja muid häiringuid. Otsuste tegemisel tuleb tagada, et elanike õigus tervislikule elu- ja puhkekeskkonnale oleks piisavalt kaitstud.	ning strateegilise dokumendi tasandil on mõistlik hoida antud kirjeldus üldistatult. Vaid hetkeolukorra kirjeldamise raames oleme strateegias välja toonud, et ööelu koondub Kesklinna, küll aga see ei tähenda, et eesmärk olekski ööelul vaid Kesklinna koondumine.
107	7.13. Kesklinna ja vanalinna roll ning elukeskkonna põhimõtted tuleks strateegias selgemalt määratleda Tähelepanek: Strateegias kasutatakse erinevates kohtades mõisteid „kesklinn“ (lk 22) ja „vanalinn“ (lk 24), kuid nende omavahelist seost ei ole	Mitte arvestada. Selgitame, et “Vanalinn” ei ole Tartu linna üldplaneeringu kohaselt ametlik linnaosa, vaid kirjeldab rahvakeelse nimetusega piirkonda, mis on osa Kesklinna linnaosast. Kultuuri-, ettevõtlus- ja

	selgitatud. Seetõttu jääb ebaselgeks, kas vanalinna käsitletakse kesklinna osana või eraldi piirkonnana ning kas samad ruumilise arengu põhimõtted kehtivad mõlemale. Samuti ei ole strateegias selgelt kirjeldatud, milliste põhimõtete alusel tagatakse kesklinna ja vanalinna püsielanike elukeskkonna kaitse ning kuidas tasakaalustatakse piirkonna kultuuri-, ettevõtlus- ja elamufunktsioonid. Ettepanek: Täpsustada strateegias kesklinna ja vanalinna käsitlust ning vajaduse korral kirjeldada vanalinna eraldi, arvestades selle ajaloolist linnaruumi, kultuurifunktsiooni ja püsielanike olemasolu. Strateegias võiks selgelt sõnastada, et kesklinn ja vanalinn on samaaegselt kultuuri-, ettevõtlus- ja elupiirkonnad ning nende arendamisel tuleb käsitleda püsielanike elukeskkonna hoidmist strateegilise eesmärgina. Seejuures võiks strateegia rõhutada, et ööelu arendamisel tuleb vältida olukorda, kus pikaajalised häiringud või mürakoormus vähendavad piirkonna atraktiivsust elukohana või põhjustavad elanike lahkumist.	elamufunktsioonid esinevad ülelinnaliselt ka teistes linnaosades. Kuna strateegia käsitleb neid funktsioone kogu linna tasandil, ei ole põhjendatud tuua eraldi esile Kesklinna või mõnda muud linnaosa.
108	7.14. Strateegias tuleks kasutada läbivalt ühtset vööndite mõistesüsteemi Tähelepanek: Strateegias lahenduses L18 kasutatakse mõisteid „õhtune vöönd“ ja „öisem vöönd“, mida strateegias ei ole defineeritud. Samas on strateegias lk 4 kirjeldatud ööelu nelja vööndit ning kasutatud mõisteid „Peale tööd“, „Õhtumelu“, „Ööelu“ ja „Varahommik“. Seetõttu ei ole üheselt arusaadav, mida lahenduses L18 mõeldakse „õhtuse vööndi“ ja „öisema vööndi“ all ning kuidas kavandatud meetmeid praktikas rakendatakse. Ettepanek: Kasutada strateegias läbivalt ühtset terminoloogiat vööndite kohta või selgitada uute mõistete sisu nende esmakordsel kasutamisel. See	Arvestada. Ühtlustame strateegias kasutatava vööndite terminoloogia või defineerime uued mõisted nende esmakordsel kasutamisel. Täiendame strateegiat järgnevalt: • “L18. Mõnusat olemist ja aktiivset liikumist soosiv linnaruum, kus on mugav liikuda ja aega veeta. Linnaruumi disain ja planeerimine arvestavad, et vanalinn toetab kultuurielu ja -melu, kuid **öine vöönd**

	aitab vältida erinevaid tõlgendusi ning muudab strateegia eesmärgid ja lahendused üheselt arusaadavaks.	liigub inimeste elukohtadest eemale. Näidetena erinevatest lahendustest: ajutiselt suletakse õhtuseks vööndiks tänavaid liiklusele, avalikud ajaveetmispaigad igas asumis, kasutamata linnaruumi aktiviseerimine, sport linnaruumis (palliväljakud avatuks). Kasutada linnaruumis uute avalike objektide rajamiseks kaasava eelarve põhimõtteid.” • “Strateegia käsitleb ajavahemikku 18.00–06.00 nelja vööndina: peale tööd 18.00–20.00, õhtumelu 20.00–23.00, ööelu 23.00–03.00 ja varahommik 03.00–06.00. Õhtuse vööndi all mõistetakse peale tööd ja õhtumelu vööndit ning öise vööndi all ööelu ja varahommiku vööndit. Sõnastus öisem vöönd asendatakse sõnastusega öine vöönd.”
109	7.15. Heakorra lahendus peaks hõlmama nii ennetamist kui ka heakorra tagamist Tähelepanek: Eesmärgi E10 kohaselt peab linnaruum olema ööpäevaringselt heakorrastatud. Samas keskendub lahendus L17 üksnes heakorra rikkumiste ennetamisele nutikate lahenduste abil. Strateegiast ei selgu, kuidas tagatakse	Mitte arvestada. Selgitame, et täpsemad tegevused kirjeldatakse vastavas tegevuskavas, mis koostatakse peale strateegia kehtestamist.

	linnaruumi igapäevane heakord pärast öist tegevust, näiteks koristamine, tänavate puhastamine või muu regulaarne heakorratöö. Ettepanek: Täiendada strateegiat/lahendust nii, et lisaks heakorra rikkumiste ennetamisele käsitletakse ka regulaarse heakorra tagamist. See aitaks paremini toetada eesmärki, et linnaruum oleks ööpäevaringselt heakorrastatud, ohutu ja kutsuv.	
110	7.16. Avaliku ruumi ja välialade kasutamise põhimõtteid tuleks täpsustada Tähelepanek: Strateegia E10 lahendused käsitlevad avaliku ruumi kasutamist, tänavate ajutist sulgemist ning õhtumelu soodustavaid lahendusi, kuid ei käsitle välialade ja terrasside kasutamisega kaasnevaid mõjusid. Samas võivad just välialad põhjustada olulisi müra- ja heakorraga seotud häiringuid vahetult elamute läheduses. Ettepanek: Täiendada strateegiat põhimõttega, et avaliku ruumi, terrasside ja muude välialade kasutamise kavandamisel hinnatakse ka mõju ümbritsevale elukeskkonnale ning vajaduse korral nähakse ette meetmed müra, heakorra ja külastajate käitumisega seotud häiringute ennetamiseks. Elamute vahetus läheduses paiknevate terrasside puhul rakendatakse täiendavaid müra vähendavaid meetmeid, sealhulgas võimendatud muusika piiranguid, kellaajalisi piiranguid ning külastajate öist hajutamist toetavaid nõudeid.	Mitte arvestada. Selgitame, et tegevused kirjeldatakse vastavas tegevuskavas, mis koostatakse peale strateegia kehtestamist.
111	7.17. Elanikud tuleks eesmärgi E10 elluviimisel kaasata osapoolena Tähelepanek: Eesmärgi E10 juures ei ole kaasatud osapooltena nimetatud elanikke, kuigi eesmärk käsitleb otseselt linnaruumi ligipääsetavust, heakorda ja turvalisust ning mõjutab igapäevaselt ka linnas elavaid inimesi.	Arvestada. Lisame elanikud eesmärgi E10 kaasatud osapoolte hulka ning kirjeldame, kuidas nende kogemusi ja tagasisidet rakendamisel arvestatakse. Täiendame strateegiat järgnevalt:

	Strateegia rõhutab läbivalt koosloomet ja erinevate osapoolte kaasamist, mistõttu peavad elanikud olema selle eesmärgi elluviimisel selgelt kaasatud. Ettepanek: Täiendada eesmärgi E10 kaasatud osapoolte loetelu elanikega või selgitada strateegias, millisel viisil elanike kogemusi ja tagasisidet selle eesmärgi elluviimisel arvestatakse.	• "Kaasatud osapooled: ettevõtjad, linnavarade osakond, ruumiloome osakond, teadlased, linnamajanduse osakond, arhitektuuri ja ehituse osakond, ligipääsetavuse eksperdid ja elanikud. Elanike kogemusi ja tagasisidet kogutakse ümarlaua, kaasamiste ja olemasolevate tagasisidekanalite kaudu ning arvestatakse linnaruumi ligipääsetavuse, heakorra ja turvalisuse lahenduste kavandamisel."
112	7.18. Sektori töötajate koolituse eesmärk tuleks sõnastada laiemalt Tähelepanek: Eesmärk E11 keskendub sektori töötajate koolitamisele, et tagada asutustes turvaline ja teadlik teeninduskultuur. Selline sõnastus jätab mulje, et koolituse fookus piirdub asutuse sees toimuva tegevusega. Samas sõltub õhtumelu ja ööelu mõju ümbritsevale linnaruumile ka sellest, kuidas korraldatakse külastajate liikumist, vähendatakse tänavamüra, hoitakse ümbrus korras ning arvestatakse läheduses elavate inimestega. Ettepanek: Täiendada eesmärki ja selle lahendusi nii, et töötajate koolitus hõlmaks lisaks teeninduskultuurile ka vastutust avalikus ruumis. Koolituste teemad võiksid muu hulgas käsitleda külastajate suunamist, tänavamüra ennetamist, heakorra tagamist, naabritega arvestamist ning turvatöötajate ja teiste töötajate rolli häiringute ennetamisel ka väljaspool asutust.	Mitte arvestada. Selgitame, et tegevused kirjeldatakse vastavas tegevuskavas, mis koostatakse peale strateegia kehtestamist.

113	7.19. Strateegias tuleks ette näha lahendus korduvate mürakonfliktide puhuks Tähelepanek: Strateegia toob lk 22 välja ühe väljakutsena „Mürakonfliktid elanikega“ ja samas rõhutab strateegia koostööd, ennetust ja erinevate osapoolte vaheliste kokkulepete saavutamist. Strateegia ei kirjelda, kuidas tegutsetakse olukorras, kus mürakonfliktid korduvad või kokkulepitud meetmed ei anna soovitud tulemust. Strateegiast ei selgu, kuidas määratakse vastutus olukorras, kus häiringud korduvad või kokkulepetest ei peeta kinni. Samuti ei ole kirjeldatud, milline on edasine tegevus juhul, kui kokkuleppeid ei täideta või häiringud jätkuvad vaatamata varasematele sekkumistele. Seetõttu jääb ebaselgeks, milline mehhanism tagab probleemide tegeliku lahendamise. Ettepanek: Täiendada strateegiat lahendusega, mis kirjeldab korduvate mürakonfliktide lahendamise põhimõtteid. Muu hulgas võiks strateegias ette näha kokkulepete täitmise jälgimise, nende täitmata jätmise korral rakendatavad edasised sammud ning võimaluse kasutada vajaduse korral ajutisi meetmeid häiringute vähendamiseks kuni püsiva lahenduse leidmiseni. Strateegia peaks lähtuma põhimõttest, et tegevusest tulenevate häiringute ennetamine ja vähendamine on häiringute tekitaja vastutada ning õhtumelu ning ööelu valdkonnas tegutseva ettevõtja töö tavapärane osa, mitte üksnes vabatahtlik meede pärast probleemide tekkimist. Ööelu tekitatud keskkonnahäiringute puhul kasutataks tavapärast „saastaja maksab“ põhimõtet, mille kohaselt peab kõik keskkonnakahju hüvitamisega kaasnevad kulud kandma saastaja ehk kahju tekitaja ning üldjuhul tuleb vältida keskkonna kahjustamisega kaasnenud kulutuste panemist ühiskonnale.	Mitte arvestada. Selgitame, et tegevused kirjeldatakse vastavas tegevuskavas, mis koostatakse peale strateegia kehtestamist.

114	7.20. Strateegias tuleks ette näha ajutiste kaitsemeetmete rakendamise võimalus Tähelepanek: Strateegia keskendub pikaajaliste lahenduste ja koostöö arendamisele, kuid ei käsitle olukordi, kus häiringud vajavad kiiret leevendamist enne lõpliku lahenduse saavutamist. Menetlused, kokkulepete saavutamine ja erinevate meetmete rakendamine võivad võtta aega, kuid selle aja jooksul võivad häiringud elanike jaoks jätkuda. Ettepanek: Täiendada strateegiat põhimõttega, et juhul kui häiring on tuvastatud, kuid selle kõrvaldamine eeldab pikemaajalist menetlust, kokkulepete saavutamist või muude püsivate meetmete elluviimist, on võimalik rakendada ajutisi meetmeid häiringute vähendamiseks ja kaotamiseks kuni püsiva lahenduse leidmiseni.	Mitte arvestada. Selgitame, et haldusmenetluse raames pole võimalik nõuda müra täielikku kõrvaldamist. Ettevõte võib seda teha omal algatusel. Selleteemalist õiguskaitset on võimalik teha vaid vastavalt kohtuavalduse alusel. Avaliku korra rikkumiste ja väljakutsete statistika kogumine toimub koostöös Politsei- ja Piirivalveametiga.
115	7.21. Hoolivuse peatüki mõõdikud tuleks viia paremasse kooskõlla strateegia eesmärkidega Tähelepanek: Hoolivuse peatüki mõõdikud keskenduvad valdavalt probleemide ja negatiivsete tagajärgede mõõtmisele (nt avaliku korra rikkumised, politsei ja kiirabi väljakutsed, EMO pöördumised ning kainenemismaja kasutamine). Samas ei võimalda olemasolevad mõõdikud hinnata, kas Hoolivuse peatüki eesmärgid (E8–E11) on tegelikult saavutatud, sest suurem osa mõõdikutest kajastab probleemide tagajärgi, mitte eesmärkides kirjeldatud soovitud seisundit ega strateegia lahenduste mõju. Lisaks puuduvad sisulised mõõdikud eesmärgi E11 (töötajate professionaalsus ja koolitamine) hindamiseks ning eesmärgi E10 puhul hinnatakse peamiselt heakorra probleemidest teatamist, kuid mitte linnaruumi ligipääsetavust, heakorrastatust ega kasutajakogemust	Teadmiseks võtta. Elanike rahulolu linnaruumi korrashoiuga on võimalik uurida läbi "Tartu ja tartlased" uuringu. Linnavalitsus ei kogu andmeid ettevõtetesiseselt korraldatud koolituste ega ettevõtete töötajate koolituste, diplomite või muude seotud tegevuste kohta.

	Ettepanek: Vaadata Hoolivuse peatüki mõõdikud tervikuna üle ning täiendada neid selliselt, et need võimaldaksid hinnata nii strateegia eesmärkide saavutamist kui ka ennetavate tegevuste mõju. Täiendavate mõõdikutena võiks kaaluda näiteks: • E10 – Linnaruum: elanike rahulolu linnaruumi puhtuse ja heakorraga; avalike WC-de kasutatavus; heakorra probleemide kõrvaldamise keskmine aeg. • E11 – Koolitamine: koolituse läbinud töötajate osakaal; koolitustel osalenud ettevõtete arv; koolituste tulemuslikkuse hinnang.	
116	7.22. Heakorra probleemide hindamiseks tuleks kasutada asjakohasemat mõõdikut Tähelepanek: Mõõdikuna on kasutatud Tartu infotelefonile 1789 laekunud heakorra probleemide teadete arvu. See mõõdik ei ole õhtumelu- ja ööelustrateegia eesmärkide hindamiseks piisavalt asjakohane, kuna strateegia keskendub ajavahemikule 18.00–06.00, kuid infotelefoni teenindusajad (tööpäevadel kell 7.00–20.00 ning nädalavahetustel kell 11.00–19.00) ei hõlma suuremat osa ajast, mil õhtumelu ja ööeluga seotud häiringud tavapäraselt esinevad. Öisel ajal ja nädalavahetuse hilisõhtul pöördutakse selliste juhtumite korral enamasti Häirekeskuse (112) või politsei poole. Seetõttu ei anna infotelefonile laekunud teadete arv tegelikust olukorrast usaldusväärset ega terviklikku pilti. Ettepanek: Asendada nimetatud mõõdik ööeluga otsesemalt seotud näitajatega, näiteks Häirekeskusele (112) või politseile laekunud teadete ja öiste väljakutsete arvuga, mis kajastavad vahetumalt avalikus ruumis toimunud häiringuid.	Arvestada osaliselt. Strateegia raames on oluline mõista väljakutsete sisu, et saada põhjalikum ülevaade heakorrarikkumiste muutustest. Väljakutsete arvu seirab politsei ning sellest on võimalik saada ülevaade tegevuskava raames toimunud kohtumiste ajal. Küll aga ei anna puhtalt pöördumiste andmed politseisse sisendit struktuursetest probleemidest. Lisaks ei ole võimalik selliseid väljakutseid eristada piirkonnapõhiselt.

117	7.23. Müraga seotud mõõdik peaks hindama õhtumelust ja ööelust tulenevaid häiringuid Tähelepanek: Hoolivuse peatüki mõõdikuna kasutatakse näitajat „Rahvastiku osakaal müratsoonis, kes on eksponeeritud müratasemele Lden >55 dB“. See mõõdik ei ole sobiv õhtumelu- ja ööelustrateegia eesmärkide saavutamise hindamiseks, kuna tegemist on üldise keskkonnamüra näitajaga ning Lden väljendab päev-, õhtu- ja ööaja kaalutud keskmist müritaset, mitte üksnes öisest tegevusest tulenevat müra. Samuti ei arvestata Tartu strateegilise mürakaardi metoodika kohaselt mürakaardi koostamisel meelelahutusüritustest tingitud müra, meelelahutusasutuste tegevusest tulenevaid mürahäiringuid ega muud olmemüra. Seetõttu ei kajasta nimetatud mõõdik ööklubidest, baaridest, väliüritustest ega külastajate kogunemisest tulenevat müra, mis on käesoleva strateegia üks keskseid käsitlusobjekte. Sellest tulenevalt ei võimalda see mõõdik hinnata, kas strateegia eesmärgid õhtumelust ja ööelust tulenevate häiringute vähendamisel on tegelikult saavutatud. Ettepanek: Kasutada müraga seotud strateegiliste eesmärkide hindamisel selliseid mõõdikuid, mis võimaldavad hinnata kas ööelust tulenevad häiringud ületavad kehtivaid müra piirnorme, kas strateegia rakendamise tulemusena on õhtumelust ja ööelust tulenevad häiringud tegelikult vähenenud ning milline on nende mõju elanike elukeskkonnale. Selleks võiks kasutada näiteks ööeluga seotud mürakaebuste arvu, korduvate mürarikkumiste arvu, müraseire tulemusi õhtumelu piirkondades või elanike rahulolu öörahu ja müratasemega.	Teadmiseks võtta. Selgitame, et mürakaardi koostamiseks on läbi viidud hange ning vastavalt riigihangete seadusele ei ole võimalik lähteülesannet muuta, et täpsustada vajadust mõõta õhtumelu ja ööelu ajavööndites kostuvat müra meelelahutuslikest asutustest. Samuti toome välja, et müraandurite seadmine on paikne, kuid eelnimetatud asutused võivad muuta oma asukohta ning müra ei ole üheselt mõõdetav. Elanike rahulolu on võimalik hinnata "Tartu ja tartlased" uuringu raames, kuid ei ole seotud antud strateegilise dokumendiga.
118	8.1. Sensorite kasutamise eesmärk ja järgnev tegevus tuleks selgemalt kirjeldada	Mitte arvestada. Selgitame, et sensoritest saadud andmete analüüsi, andmekirjelduse

	Tähelepanek: Lahendus L23 keskendub sensorite ja andurite paigaldamisele ning andmete kogumisele, kuid ei selgita, kuidas kogutud andmeid kasutatakse ega milliseid tegevusi nende põhjal ellu viiakse. Andmete kogumine iseenesest ei lahenda probleeme, kui ei ole kirjeldatud, kuidas nende põhjal otsuseid tehakse ja probleemidele reageeritakse. Ettepanek: Täiendada lahendust selliselt, et lisaks andmete kogumisele kirjeldatakse ka nende kasutamise põhimõtteid. Näiteks võiks olla selgitatud, kuidas kogutud andmeid analüüsitakse, millistel juhtudel nende põhjal sekkutakse ning kuidas toetavad need andmed strateegia eesmärkide saavutamist. Andmepõhiste otsuste tegemiseks tuleks strateegias ette näha regulaarne müratasemе seire peamistes õhtumelu ja ööelu piirkondades.	ning kvaliteedi eest vastutab andmete omanik. Strateegilises dokumendis ei kirjeldata andmeid sellise täpsusega.
119	8.2. Täiendada „Testi Tartus“ raamistikku müraga seotud innovaatiliste lahenduste piloteerimisega Tähelepanek: Lahendus L26 näeb ette uute ohutuse ja haldamise lahenduste piloteerimise, kuid ei too näidetena välja müraga seotud innovaatilisi lahendusi, kuigi müra on strateegias üks peamisi väljakutseid. Ettepanek: Täiendada lahendust selliselt, et "Testi Tartus" raamistiku kaudu toetatakse muu hulgas ka müraseire, müramõõtmise ning muude müra ennetamist ja vähendamist toetavate lahenduste piloteerimist.	Mitte arvestada. Selgitame, et "Testi Tartus" on Tartu linnavalitsuse teenus linnakeskkonnas ideede piloteerimiseks, mida pakutakse ettevõtetele. Linnavalitsus ise ei paku välja, milliseid ideid võiks katsetada, vaid seda teevad ettevõtjad taotluse alusel.
120	8.3. Andmepõhiste otsuste mõõdik tuleks siduda otsuste kvaliteediga Tähelepanek: Mõõdik „Andmepõhiste otsuste tegemiseks kättesaadavate infosüsteemide andmekomplektide osakaal“ näitab, kui palju andmeid on otsustajatele kättesaadavaks tehtud, kuid ei võimalda hinnata, kas neid	Mitte arvestada. Selgitame, et tegemist on arengukava raames seiratava mõõdikuga, mitte õhtumelu- ja ööelustrateegia raames välja töötatud mõõdikuga. Arengukavale on

	andmeid tegelikult kasutatakse strateegia eesmärkide saavutamiseks. Andmekomplektide olemasolu iseenesest ei näita, et otsused oleksid andmepõhised või et kogutud andmed aitaksid parandada õhtumelu ja ööelu korraldust. Ettepanek: Täiendada või asendada mõõdikut selliselt, et see hindaks lisaks andmete kättesaadavusele ka nende tegelikku kasutamist otsuste tegemisel. Näiteks võiks mõõta andmepõhiste analüüside või kogutud andmetele tuginevate otsuste ja rakendatud meetmete arvu. Andmestike hulka võiks kuuluda ka püsivad müraseire andmed.	võimalik teha ettepanekuid vastava avaliku väljapaneku raames.
121	8.4. Pilootprojektide mõõdik peaks hindama ka nende tulemuslikkust Tähelepanek: Mõõdik „Ettevõtetega tehtavate testimiste ja piloteerimiste arv“ kajastab üksnes läbiviidud katsetuste hulka, kuid ei võimalda hinnata nende kvaliteeti, tulemuslikkust ega mõju strateegia eesmärkide saavutamisele. Suur piloteerimiste arv ei tähenda iseenesest, et katsetatud lahendused oleksid osutunud edukaks või jõudnud praktilisse kasutusse. Ettepanek: Täiendada mõõdikut selliselt, et lisaks piloteerimiste arvule hinnatakse ka nende tulemuslikkust. Näiteks võiks mõõta edukalt rakendatud pilootprojektide osakaalu või püsivalt kasutusele võetud uuenduslike lahenduste arvu.	Mitte arvestada. Selgitame, et kõigi piloteeritavate projektide puhul ei ole võimalik tagada, et kõik on edukad ning et neid on võimalik ja/või mõistlik rakendada linnakeskkonnas pikaajaliselt. Pilootprojektide puhul on keeruline hinnata ka tulemuslikkust, kui muudatust on võimalik hinnata alles tulevikus. Seetõttu on võimalik hinnata piloteeritavate projektide arvu, kuid mitte nende tulemuslikkust.
122	8.5. Ühistranspordi rahulolu mõõdik tuleks siduda strateegia eesmärkidega Tähelepanek: Mõõdik „Elanike rahulolu ühistranspordiga“ ei ole otseselt seotud uuenduslikkuse peatüki eesmärkidega (E12–E14). Üldine rahulolu ühistranspordiga sõltub paljudest teguritest, mis ei ole seotud õhtumelu ja	Arvestada. Täiendame näitajat öötranspordi kasutajate arvuga.

	ööelu strateegia tegevustega, mistõttu ei võimalda see hinnata, kas strateegias kavandatud lahendused on olnud tulemuslikud. Ettepanek: Asendada või täiendada mõõdikut selliselt, et see hindaks otsesemalt strateegia mõju. Näiteks võiks mõõta elanike rahulolu öötranspordiga, öötranspordi kasutajate arvu või öötranspordi kättesaadavust.	